

המזכפה

עתו שבועי

כל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים

..... יוצא לאור בכל ערב שבת

מחיר החתימה על המצפה עם התוספה הספרותית החדשית:

באוסטריא-אונגריא:
לשנה 7 כתרין
לחצי שנה 3.50
לרבע 1.75

באשכנז:
לשנה 8.— כתרין
ביתר הארצות:
לשנה 9 כתרין — 9.50 פראנק.

על "המצפה" בלי התוספה הספרותית אין לחתום. אין הנחה מהמחיר.

מחיר מודעות או הוכרות לנפשים לפי גרל השטח.
ברכת מו"ט חצי הכתר. בראש גליון שני כתרין.

גליון בודד 12 קר.

מכתבים בלתי חפשים לא יתקבלו. כ"י, שלא נרפס, לא יושב לבעליו. המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא רק שם מקומו החדש, כי אם גם שם מקומו הקודם.

האדרסה לבית המערכת ולארמניסטרציה:

„Hamicpe“

ul. Św. Sebastyana 32, Kraków.

Kraków, 30. Marca 1906.

גליון יג

בראקא, ד' ניסן תרס"ו.

מאת האדמיניסטרציה.

הגליון הזה הוא האחרון רבע הזה ונבכה מאת חותמי "המצפה" (גם אלה שבוערים הודורות). רשם כסף החתימה במועדו ע"י הפאסט. ארה שלא שרמו עוד בעד החוספה יואירו רשם עתה גם בעד העבר. שלוח לאחד ברי חוספה אי אפשר. הנחה איננו נותנים.

על מה אנחנו יושבים? האספן!...

בדברי קינת ירמיהו אלה עלינו לקונן עתה על הפיון יידי עמנו בגליציה, בעת אשר יבנו צורינו מכה אחרי מכה, אשר יבינו לנו בנכליהם כליון ואבדון, אשר ישימו את הקרקע מתחת רגלינו, להכרית קיומנו. והכל בערמה, בחכמה ובהיתר, מבלי אשר יעברו על חקי הממלכה ומבלי אשר יפרו את חוק שווי הזכויות המכבדה לנו. בתחלה, כאשר חדלה הממשלה למנות פקידים סבני היהודים ופקידי צבא ומורים וכו', נשמעה צעקה גדולה בכל פנות הממלכה: הוי ואבוי! הממשלה עוברת על החקים, שנשבעה עליהם, הצילו, הושיעו! עוד מעט ואוסטריא נהפכת, החקים מופרים, יסודי

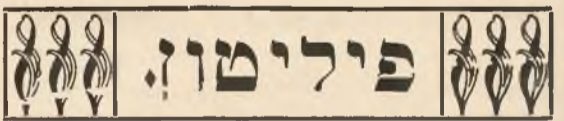
הממלכה נמוטו! הצעקה לא חדלה עד שבא אנטישמי פקה אחד (לואיגר) וילמד את הממשלה דעת און להצטרף: ע פ החקים רק תו כל הממשלה למנות פקידים ומורים יהודים, אבל אינה מכרחת. מיום שנשמעה ההלכה הזאת אין ממנים עוד שום פקיד צבא יהודי, שום מורה יהודי, שום רופא צבא ובמהזות, שום פרופסור יהודי, כי החוק רק מכשיר את היהודים לכל משרה, אבל אינו מטיל חובה על הממשלה למנותם. מאז והלאה נעשה להין היהודים למין חכמה מיוחדת באוסטריא והאמת נתנה להאמר, כי עשו צורינו חיל בחכמה הזאת עד להפליא. אם תתפאר ארין פלונית, כי המציאו שם מכונה, שיוכל האדם לפרוה בה באויר, וארין פלונית, כי המציאו שם מכונה, שיוכל אדם לרכב עם רעהו בארין אהרת בלי חוטי טלפון, הנה אוסטריא מתפארת, כי המציאו בה תחלות, להשמיר את היהודים בלי שפך דם וכלי הפרת החקים הקיימים. ואיש אין בארין, אשר יצעק על הרשעה, עכ"פ כמו שצעקו על מאון הממשלה למנות איזה פרופסור יהודי: היתכן, לגזול את הנאי החיים מאומה שלמה, אשר לא חטאה ולא פשעה, ובל עונה היא, כי סדרי חייה שונים מעט — לטובה — מסדרי החיים של אומות אחרות! אין צועק ואין מאשים, כי החקים לא הופרו ובאוסטריא הכל ע"פ החוק, הכל שוה כמו שכתוב, מבלי לנסות ימין ושמאל. עשו חוק שביתת יום א' -- על כל אדם לשמרו, אף שהיהודים מכרחים

לאמר: "רחל בתכם הטיב ללמד, בלי עין הרע" מכל הלמידי ואין אף נער, אשר יאמר "עברי" כמות; גם פרשת השבוע הבין לאשורה. לא פעם אחת התאוננתי כבר על אשר איננה נער". כשנע האב את דברי המלמד ויגער בו לאמר: "מה הישה, התלמד את בתי הורה, למען תשתרר עלי. והמלך את ראשי? מי בקש זאת מידך? הן אנכי רק זאת דרשתי ממך, כי תלמדנה להתפלל ולקרא ב"צאינה וראינה". לו היה לי בן, אז למדהו חמש ורש"י וגמרא, ככל שלומי אמוני ישראל ואחרי בן היה לסוחר יהודי כמוני ובאבי ע"ה; אבל מה צרך לנערה בדברים כאלה?" ויענהו המלמד בענוה ובשפה רפה: "שמעני נא ר' פרץ ואל יחר אפך כי חנם. אנכי לא החלתי ללמד את בתך רחל חמש; ואך היא ישבה בצד הנערים ותשסעם לומדים את הסדרה והקח חמש בידה וחלמד לעצמה אתם והשנן לה את הדברים הישב בלחש. האם יכלתי למחות בידה? לו רק הפצה גם מרים הקטנה ללמד כמות, אבל לדאבנוי שונה היא מאר מאחותה".

ורחל למדה גם ככית הספר וגם במחרר" כשקידה רבה. כשובה בכל יום הכיתה עשתה את כל שעוריה; אחרי כן ישבה להגות בחמש ותוסיף ללמד גם נ"ך על פי תרגומים לועזים, אשר ראתה בכית שכנס המשכיל, אשר לו אוצר ספרים גדול, והוא העניק לה בכל לב מהספרים אשר לו באות נפשה, כי שמח על אהבתה לתורתו ולשפתו וביותר בראותה,

כי תלמד בחפץ לב מעצמה בלי עזרה מורים ועוד תמצא משולים על דרכיה בבית ובחוץ. ואחותה מרים בכואה מבית הספר לא למדה מאומה, כי אם הלכה בין רעותיה הקתוליות ותפספס אתן ותכלה את זמנה לבטלה, ובחדר עוד המעיטה ללמד והכא שמה פעם אחת כיוכל והבו כלבה למלמד ולסדור, אשר רק בו השתמשה בקראה לפניו. ואחרי אשר שלם אביה עבירה שכר למוד זמנים רכים, יצאה מהחדר כאשר באה, כמעט כחסר כל.

ברכות השנים בן רחוק רחל ומרים אשה מאחותה ותהי הבכירה עלמה משכלה וכת עבריה, והצעירה, אשר הסכה את שמה "מריא", נערה מתכוללת וחסרת טעם. אם קראה לה רחל בשמה "מרים", חרה אפה, ותען כשאת נפש: "שמי איננו מרים כאחת היהודוניות, כי אם מריא". רחל עזרה גם על יראמה ככית ומריא לא תפצה לעשות דבר. ולא עלה על דעתה לחקות את מעשי אחותה הגדולה והמחכמה, כי אם להפך, עוד העזה נגדה כאמרה: "ראו איך השב לה בפנה בניורה והעמיק בספריה היהודיים, למען תדסה לצירל "הסגרת" בעזרת נשים", ותשחק בכל פה, בדברים האלה נשמעו מפיה בכל יום ויום; וגם אז לא התעברה בה אחותה, כי אם דברה אתה רבות והוכיחה לאמר: "סלחי לי, אחותי, תשני מאד בשחקך עלי ולא תישיבי לעשות בפנותך ערך ללמוד שפתנו הקדושה; באי הנה ולמדי גם את וראיה, כי

פיריטון.

שתי אחיות.

בעיר הקטנה ג. יושב איש סוחר-קמה, פרץ גרבר, כאחד הבתים, אשר בשוק נגד בית המזיגה. הוא איש פשוט, לא ילך כגדולות וינהיג את ביתו כאחד הבינונים. אשתו השב בחנוה ובכל היום היא עסוקה בסמכר הקמח ובמשקלו "לאחדים", והוא הולך בין הסוחרים הקטנים, אשר גם להם חניות, ויקבץ מהם כסף מהיר שקי הקמה, אשר ימכר להם. ולפרץ אין בנים, כי אם שתי בנות צעירות. משחר טל ילדותן לא היו הנערות מהאימות אשה לרעותה בדרכיהן ובמעלליהן. כימים, אשר למדו עוד בבית-הספר לעם, עשתה רחל הגדולה צעדי ענק בלמודיה, ולא כן מרים הצעירה ממנה; היא לא שמה לב ללמוד ותהי נערה מתהוללת ולא הקשיבה כקול מורותיה וגם בכית לא שבעו הוריה ממנה רצון. גם אל "החדר" נתן פרץ אה בנותיו, ללמדן — לא ח"ו עבריה, כי אם "עברי". ותלכנה שמה מועד ומועדים מדי יום כיומו ואביהן לא שאל ולא דרש, אם תלמדנה וסה תלמדנה, בכא המלמד פעם אחת "בין הזמנים", להתיצב לפני פרץ כמשפט המלמדים וישבח את רחל כאוני אבותיה

אשר יאמרו עלינו, כי עדר בהמות תמימות אנהנו, אשר עינים להן ולא תראינה, אזנים ולא תשמענה, לבות ולא תרגשנה?

ובקהלותינו פנימה השך אפלה, קטמות מנונות ובוזיות, שנאת חנם, חרבן, חסר נמוס ומוסר, איש את רעהו חיים יבלע, בטול כל מצות התורה שבין אדם לחברו, הנוך משחת, המבלה כל כחותינו הרוחניים. הרבנות נפלה לרוב יידי יורשים בלתי ראויים ובעלי חזקה או בידי תקיפים נותני שחד, שאין מוראם וכבודם על העם כלל, איש כל הישר בעיניו יעשה. מצד אחד מנהלי קהלות הרחוקים מן היהדות ואין להם כל מושג ממנה ומצרכיה ובעבור זה הם בונדים בצבור ומוכרים אותו בידי זרים ומצד זה עם סכל הסר לב, אשר לא ידע מהנעשה בעולם סביבותיו וגם אם ימכרוהו לא ישים לב, את הכל יקבל כשתיקה ובהודאה ובלבד שלא ימרח ה"ו לפשפש במעשיו ולחשוב מהשבה על יום מחר.

מגדולינו, שהבח בידם, אין לקוות מאומה, כי לא בהם ננעה הרעה, מן העם הפשוט אין לדרוש, שישנה מעשיו והגילות. מחוץ לארץ אין שום תקנה לעזרה. "חברת העזרה של היהודים האשכנזים" היתה האחת, שחשבה מחשבות, לקום לעזרת יהודי גליציה ועתה כבר נואשה מהם, כי נכשלה בכני אדם שאינם מהוגנים וכל פעולותיה והוצאות כספה היו לריק, ומאין יבא עזרנו?

אבל הלא יש לנו עוד רבבות בעלי בתים בינונים, היודעים את הנעשה סביבותם, כי רק הם יקראו עתונים יהודיים ורואים את הסכנה המרחפת על ראשם ואת הגיהנם הפתוחה תחתיהם. מהם אנחנו דורשים כשם כל קהל ישראל: האספו! הסתדרו! תנו ידכם לקונפֶרנץ כללית עממית של יהודי גליציה. אל תחכו לגדולים! אל תבטחו בראשי קהלות וברבנים! אם אין אתם לבם מי לבם! כוננו מיד אחרי חג הפסח אספת יהודים פשוטים בלבוב. שם נועץ על מצבנו הנורא, שם נחפש עצות, להפר עצת אויבינו, שם נסתדר וניסד אגודת קהלות ורבנים ישרים ומכשרים, אשר תתקן תקנות טובות, תכונן סדרים ישרים בקהלות, תפקח על כל חיי הצבור והיחיד, תדין בכל ריב ומחלוקת, אשר תפרוץ בקהלות, תריב ריב בני עמנו, תדרוש צדקנו וזכויותינו, תיסד מוסדים סוציאליים טובים, להטיב כל מה שאפשר, את אשר הרעו לנו צרינו זה כמה שנים ובכלל תבקש תחבולות להרים מצבנו הרוחני והחמרי ולעשות קיומנו אפשר, להשאיר לנו שארית.

קומו בני עמנו הבינונים, עשו והצליחו ואל תשתפו את ה"גדולים" עמכם, פן יקלקלו מחשבתכם.

ענינים מדינים

תקון הבחירות באוסטריא. את האמת יניר איש רק לפני מותו. את האמת הזמיעו עתה "מחזיקי ממלכת אוסטריא", האצילים שבה, כשרם ילקח השלטון מידם ע"י חוק הבחירות השוות. כל הימים עמרו האצילים וכיחוד אצילי הפולנים כצד הממשלה. ככל שאלה ושאלה חוו אלה את רעתם בשביל הממשלה, כשכיל בית המלכות ובשביל חזוק הממלכה, הם היו עמודי הממלכה הטבעיים, לא כעברים למלכם התהלכו כל הימים, כי-אם ככנים. בהיות להם להכריע, אם לעמר מצד עמם או מצד המושל, הכריעו תמיד לצד האחרון. ועתה כהלקח השלטון מידם הם מנירים את האמת, כי כל התנהגותם היתה חנפה, אהבת עצמם ורריפת הכבוד והשררה. כי עתה הם בורתים ברית עם שונאי בית המלכות, עם בוגדים וסוררים. הקלוב הפולני ואצילי האשכנזים והטשבים הולכים שלובי יד עם מפלגת האשכנזים הקנאים, השואפים לקרוע את אוסטריא לגזרים ולמסרה ביד קיסר אשכנז. בכלל נפלאות נעשות לעינינו. ההתחברות והבריתות הנעשות כפרלמנט האוסטרי אינן אפשריות רק כממלכה בלתי טבעית באוסטריא. האשכנזים הקנאים המרכאים את הפולנים ומשמידים אותם באשכנז עצמה, להכרית כל זכר לממלכה פולן הקדמונה, בורתים באוסטריא ברית עם הפולנים ורוצים לעזרם, לשוב לבונן מלכות פולן, והסוציאליים, המתנגדים המשבעים לכל מלך וממלכה, בורתים פה ברית עם הממשלה, לחוק את ידי בית המלכות, והטשבים, הרורשים כל הימים את חלוקת אוסטריא לממלכות קטנות, מתנגדים להפרדת גליציה. — האשכנזים הקנאים הציעו הצעה נחוצה, להפריד לגמרי את גליציה מאוסטריא והתיה ממלכה בפני עצמה כעין קרואציה כממלכת אונגריא, ורק ועד המרינה מלכות ישלח צירים למועצת הממלכה, להועץ שם בדברים הכלליים המעטים הנוגעים גם לגליציה. הם ררשו לחבר את ההצעה הזאת עם הצעה תקון הבחירה ולמסור שתיהן יחד לידי ועד אחד. נחיצות הדבר נדחתה מאת הפרלמנט, כי לא היו שני שלישי הדעות כערה, אף שהיה לה רוב מסוים. בהצעה הזאת ידין עתה הפרלמנט באופן פשוט. מעם האשכנזים היה

להניח מכשול בדרך תקון הבחירה, למען תשתמש עכ"פ חרשים אחרים ואז אולי ימלוך קיסר אחר המתנגד לתקון הבחירה. — והטשבים היו במבוכה. פרור מדינות המלכים הלא הוא האות נפשם, אך יורעים הם, כי להפריד את ביהם אי אפשר ובהפרר גליציה לברה הלא יכטלו המה ברוב אשכנזי, על כן הכניסו הצעה אחרת, לשנות את סררי הממלכה ולחזקה למרינות נפרדות תחת יד מושל אחר. את נקרה-המצב הנכון ככל הבית תפשו הרוחניים. המה רורשים אוטונומיה לאומית ולא ארצית. כי כאשר תפרד גליציה יהיו מיליוני רוהנים, מאתים אלף אשכנזים ומיליון יהודים מסורים ביד אצילי הפולנים, לרכאם ולרוצצם. וראשינסקי מצא עוד הפעם שעה הכשר להתפאר בלאומותו הפולנית וללעג לאשכנזים שאינם לאומיים כראוי ואיש לא שאלהו מרוע הוא מדבא רק את העם היהודי. המבוכה באונגריא. כשבוע הזה נאספו בבית הקיסר כל מניסררי אונגריא, לחוות למלכם את רעתם על מצב הרבנים. אחרי שאין פרלמנט אוגרי משמש עתה וכל עול הנהגת הארץ הוא ביד המושל והמנים-טרים, רצה הקיסר להחריט דבר ברור על אופן הנהגת המדינה. כפי הנשמע החלט, לבלתי הועיד בחירות חדשות אף שיעבור הזמן הקבוע ע"פ החוק, כי הממשלה יודעת כי מפלה חדשה נכונה לה בבחירות, אבל גם לבלתי הרים אנשי צבא ולבלתי נכות מסים באונם רק ברצון. המצב מסוכסך מאד ואין דרך לצאת. נשי אונגריא יסרו מפלגת נשים, לעזור את הגברים במלחמתם עם הממשלה. וקבל קבלו עליהן. לבלתי השתמש בשום סחורה הכאה מאוסטריא.

במדבר סיני. סכסוך מדיני פרוץ בין מורקיא וכין ארץ מצרים, אשר תחת יד אנגליא כרכר חלק ממרכר סיני, אשר לכדו צבאות הטורקים. המקום ההוא נקרא עקבא, לא רחוק ממקום עציין-נכר הקדמונה. ממשלת אנגליא דרשה מאת השולטן להוציא את צבאותיו מן המקום ההוא, אשר למצרים יחשב והשולטן ענה, כי לא יוציא, כי לו המקום ולא למצרים. אנגליא התקיפה בוראי לא תשקוט ובקרוב נשמע משליחת צי מלחמה אנגלי לחפי מורקיא

על המצפה

ע"ד המכתא העברי.

במאמר, "לשאלת המכתא העברי" ב"המצפה" גליון ז', יחשוב הכותב, שבחתימת כתבי הקרש פסקה

היתה רחל בת סגלה ומיוחדת כמינה ולא מרים הוללת ופורעת מוסר. ואך היא שם את כל מעיניו בקמחו ובשקיו וגם היה נכאי בבית המדרש, אשר התפלל בו, וירב לשבת את מרעיו, אשר ספרו איש לרעהו נמים ונפלאות בכל עת מצא. רנש יהודי אמתי חסר לפרץ מוכר קמח ולכן לא הביש בעין יפה על בתו הגדולה, אשר שקדה בלמדי ישראל ותשתלם בשפה העברית. כפעם כפעם היתה בדרכים חדים על דרכיה המזרות. כשוכו פעם אחת אל ביהו וימצאנה לומרת ויאמר לה: "למה לך ההבלים האלה? האם תרצי לפסק שאלות? הניחי מהספרים האלה; אם תרצי לבלות את עתך, למדי למצער שפות, אשר יש בהן צרך, כאחותך מרים. גם תרבי לעבד ולשים עינך ככל, למען תהי בעלת בית טובה; הלא אקוה לעליון לעשות אתך אייה שדוך טוב בקרוב". לשמע הדברים האחרונים אדמו פניה והשפל עוד יותר את עיניה כספר "תולדות ישראל" ליעבץ הפתוח לפניו ותחשוב לענות את אביה מענה נמרץ, מבלי עבר גבול כבוד אב, אשר קימה תמיד בכל כחה. אך כשרם פצתה את פיה לדבר, פתח נושא האגרות את הדלת ויבא כתב מבית הפקדה. ויקרא פרץ למרים, לקרא לו את הכתב הפלני; ותקרא פעמים ושלוש, ולפלא, כי לא הבינה דבר, אם גם פטפטה בכל ימיה אך פלנית. ותנש רחל ותקח את הכתב בידה, ותשחק מרים מלא פיה ותאמר: "ראה נא, הוא הדמה להבין פלנית יותר ממני"; אבל רחל

ודרכי מריא היו שונים מדרכי אחותה מן הקצה אל הקצה. מוחה לא היה עמוק בשוני מוסר וחכמה, כי אם הרבתה לקרא בספורי ענבים פלנים בערב, וכיום באה בחכרת נוצריות ותלמד מהן את דרכיהן. ובכל אשר נהגו רעותיה הפלניות להתל בה, כן בזתה היא את הנערות בנות אמונתה; כל הביו והקלון, אשר שפכו עליה בכל חנפה אליהן, השיבה היא אל חיק אחיותיה בנות עמה, ואך כדבר אחד הפליאה לעשות מרעותיה הנכריות; היא התקשטה בכל יום בשמרה אחרת כפי החדש במנהגים וכובעות אין מספר היו לה משלל צבעים. ותתהלך בשוקים וברחובות התראות בכגריה היפים. לעתים קרובות נסעה לעיר הבירה ל. לקנות לה ככל פעם אזורים, ענקים ובתי-ידים שונים לקיץ ולחרף. גם בקרה את בתי החיון ותצהל ותשתובב באין הרף, ככל המתבוללות המתהוללות. ככא יהודי לבית פרוץ, שאלה תמיד בתו הצעירה את האמה בשחוק: "מה ירצה הזשיר הזה?" ותלך לה בלעג אל החדר השני. גם את הוריה דברה מריא אך פלנית ורק את מוכרות התפוחים דברה לפעמים בלשון יהודית גסה והמונית כיוורת מרום המעלה אל חוג השפלים. ותבעט בכל דבר יהודי ותכו לאחותה החכמה והטובה בסתר ובגלוי. ולב רחל כאב מאד בראותה, כי אחותה עצמה ובשרה השחית את דרכיה, אבל למרת דוחה לא יכלה לעצר בעדה.

לו היו לפרץ שכל ורצון לחנך את בנותיו, לא

יקרה היא ענינים וכל חפציה המצאי בה. אבל כערשים כבתל כן רכבו בה דברי אחותה הישרים. ורחל, אשר שאבה ממקור מים חיים, ספרי התנ"ך, את יריעותיה הראשונות, שמה את כל לבה לרכש לה את התכונות היקרות, אשר מצאה בנשים המצוינות, ותהינה לה לסמל השלמות ותתאמץ לפתח בנפשה את כשרונותיה וסגולות רוחה. ותתהלך בהררת כבוד ובענות צדק את הוריה ותעמד הכן לכל הגה היוצא מפיהם. גם את אחותה הצעירה חככה בכל יכלתה ותהי טובה לב מול כל אדם. ככא עני לביתם, רצה לקראתו, לתת לו את בקשתו. ותעל מעלה מעלה בלמודי קדש ותלמד גם הלכה ואגדה ותקרא ספרי שירה והשכלה ותעמל בספרי חקירה ומוסר, אשר לחכמי ישראל הספרדים, יומם ולילה בכל שעוניה הפניות. כי אמנם חרוצה היתה רחל בכל עבודת הבית ותאהב את הסדר והנקיון וגם לרקם ולתפר הבינה בטוב טעמה; ורק בשעות, אשר בהן תשעינה בנות גילה בהוללות וסכלות או תתלוצצנה ותכאנה דבה, השתעשה היא כהורה ומרד; והשעות האלה לא מעטות הנה. גם בספרים פלנים ואשכנזים הרבתה להנות; ואך משכה תמיד את ידיה מספורים רקים, אשר כל תועלתם רק בלבול המהרה והשחתת התמימות. רב הספרים הלועזים, אשר קראה, היו ספרי ישראל בתובים בשפות המדינה וביותר לבבוה ספרי ר' שמשון רפאל הירש וגרץ.

הקופת החיים של השפה העברית, בי או החלו ימי הדלדול והירידה להשפה ושע"כ אין להתחשב עוד עם השנויים הפנימים והחיצוניים, שקבלה אח"כ, באשר לא עמדה עוד בנגיעה ישרה עם החיים ולא השפעה מהם עוד. ההשקפה הזאת היא שמחית מאד ומוטעה בעקרה. לו מתה השפה העברית מיתה מחלמת, בי או היה לשוא כל עמלנו להחיותה. האמת היא שהשפה העברית לא מתה מעולם. התקופה שאחרי כתיב הקדש לא תחשב בשום אופן לתקופת ירידה, כי אם להפך לתקופת התחיה. תקופת כתיב הקדש החשב לתקופת הילדות, לתקופה השירית, שלפי דעה כל חוקרי השפות קדמה בכל עם לתקופת הפרוזה. גם השמוש הפרוזה היה בלו שירי ופיוטי ולכן לא היה עלול לכבא היטב את המעשים והעובדות שבחיים הפרוזהיים. זהו פתרון ההכרל האיכותו הגדול ב"כ בין החלק הפיוטי שכתנ"ך ובין החלק הפרוזהי שבו. ועתה נציג נא ליצמת זה את תקופת המשנה, מה מאד נתפלא על החיים החדשים הברואים והרעננים, אשר באו או בשפה, מה עשיר שם אוצר המלים, לסמן את כל מחנות החיים לכל פרמיהם! מה גדולה דיקנותה, לבלתי ערבב המושגים. פה לא ישתמשו עוד עבר עתיד והיה בערכוביה, דבר שנאה רק בפיוט המתנשא מעל הזמן ומעל החיים הממשים, בחיים הממשים צריכים להיות התחומים מוגבלים ומסמנים כחוש השערה ובזאת אנחנו מוצאים כשפת המשנה, ושע"כ היא ראי נאמן להחיים עם כל צבעיהם היותר דקים. הנוכל לחשוב תקופה כזאת לתקופת ההתנוונות והדלדול? התקופה הזאת היא תקופת ההתפתחות האמתית. אמה היא שהמון העם לא דבר עוד בשפה הזו, אבל החת זה דברו כה המלקדים, בה הרו והגו את רעיונותיהם הנפלאים. השפה היתה שפת הספרות, ושפת העם האמתית היא רק שפת הספרות, כמו שהעיר בצדק הר"ר זליגר ב"המצפה" גליון ו', כי כל הלשונות האירופיות, אשר נבנן בשם שפה, הכונה רק על שפת הספרות ולא על שפת ההמון. ואם גם נניח, כי הרביר. ההמוני הוא חיי השפה הגופנים, כי אז יהיה הרביר. הספרותי חיי השפה הרוחניים. ולנו בני ישראל נכבדים החיים הרוחניים מן הגופנים כאשר זה כאלפים שנה אנחנו חיים רק חיים רוחניים, אשר התכבאו ככל המון חליפותיהם והמורותיהם כשפתנו ובספרותנו. והחיים ההם, שהחלו מחדש בימי המשנה, לא פסקו, כי-אם הלכו הלך והתפתח, הלך והשתלט. הספרות שהיא פרי רוח העם, מרכז כל מחשבותיו והגות רוחו, שאיפותיו ותקותיו, רעיונותיו וחקירותיו נשמת העם ונפשו, לא היתה

מעולם אחרת בלתי עברית. השפה והספרות הלכו עקב בצד אגודל עם חיינו, וכל השנויים שנתהוו כאלה, התרשמו גם כהן. היו ימים, שכל חיינו הצטמצמו רק ברת, או היו השפה והספרות רתיות, אשר השפיעו הרבה מאד על העם וגם העם השפיע עליהן. כחזיון הזה נראה אח"כ באשר עברה רוח חקר על עם ישראל, או קמה לנו ספרות עברית פלסופית, אשר פעלה ונפעלה הרבה מאד. בימים האחרונים האלה החלו חיינו לקבל צורה יותר ממשות והחיינה גם שפתנו וספרותנו יותר ממשות. בכל תקופה ותקופה קבלה שפתנו צורה חדשה באוצר מליה, כסגנונה וברוחה לפני תנאי החיים והמסכות. ואיך נחשוב מהלך הסטורי גדול כזה של התפתחות והשתלשלות, חליפות ותמורות, לירידה ולהתנוונות במשך הימים האלה? בעל המאמר ההוא מחליט, כי אברה השפה ההמעטה הנכונה, הרבר עוד מרם הוברר אם שפה חיה אחרת לא החליפה עוד את ההמעטה. אולם בכלל לא נכון הוא. הליטאים והאשכנזים המעימו המיד כהוגן את המלים עפ"י משפטי הנגינות. אבל בין בה ובה, לפי שהוכחתי, כל הוכח, איזה מבטא הוא האמתי, הוא למותר. כי פה אין אמת מחלמת, כי-אם יחוסית, ולכן אותו המבטא, שהיה לעצם מעצמות האימה ולבשר מבשרו הוא האמתי.

אפס בכלל אעיר, כי גם הראיות ע"ד אמתות המבטא ריו קלושות מאד. מעות גדולה היא לחשוב שההוי הגדולות קודמות לקטנות כאשר קראו המדקדקים לראשונות בשם אבות ולאחרונות בשם תולדות ושמוזה יקיש הכותב שהa הקדמונה היא הקמין, הלא השכל מחיב להפך, כי התנועות הקטנות, שהן קצרות ובלתי מפתחות, בנות גון וצביון אחר, הנן יותר טבעיות וממילא גם יותר קדומות, ומהן התפתחו אח"כ התנועות הגדולות, כאשר התרחכו ונסבו מעט. ההוכחה של המלה כתב היא כ"כ מועטה עד שאיננה כדאי לדבר עליה. מי זה הגיד לו את הכלל, שהכרה כה שתי אותיות צריכה להיות מנקדה כפתח? מה יעשה בכל הגזרה נע"ו שהיתה והנסתר בעבר מנקד בלה קמץ? : קם קפי צם, שכי קר, וכו' וכשמות ממין זה כמו יך קם ים וכו'? ומי זה מכריח להחליט, כי המלה כתב מוצאה מערבית אחרי שמקורה בעברית והמשקל פעל הוא ג"כ משקל ידוע כמו שאר, מצד זמן וכדומה? וגם ראיותיו מן המלים הזרות הכאות כשפתנו ג"כ אינן מוכיחות בלום. האחד מי מסר לו את נקודן האמתי, הלא עליהן לא באה המסורה? ושנית לו גם הנחנו, כי הנקוד הזה הוא הנכון, כי אז היה זה רק הוכחה,

איך כמא היהודים את המלים הזרות, ששנו את צורתן ונתנו להן תמונה יהודית. יותר היה אפשר להביא ראיה מהשמות העצמים הפרטים בתנ"ך, אשר בתרגום השבעים ובבולגטא הנם נבטאים במבטא הספרדי. אבל גם משם אין ראיה. משם אפשר לכל היותר להוכיח, כי לא הספיקו הא"ב הרומי והיוני, לבטא במ המלים העבריות וע"כ קלקלו את צורתן. למשל בא"ב היוני אין ש"ן וצד"י וע"כ שמו ס במקומן וזוה יצאו השמות Saul, Samuel, Isac וכדומה. גם החית העברית, שהיתה ממוצעת בין הא וכף לא היתה כיונית ויבטאו אותה כאלף. הקמץ המורכב oa ג"כ איננו ע"כ יצא החת יותר mo. וזוה יצא גם השם Anna תחה חנה. האות היותר נכון שלא דיקו לכתוב את השמות כהוגן הוא מן החזיון הזה. השפה העברית עשירה מאד בשואים נעים בראש המלה וברומית וכיונית יצאו מכל השואים האלה, e כמו Sebu- Jehuda Sedom lun ולפעמים a כמו Samuel וכדומה.

בכלל המבטא הספרדי עני מאד, בי אין בורק חמש אמות קריאה בלי רפטינגים: א—א—e—i—u, אי i, o. — בפולני יש שש: א, א, u, ei, אי i, ei, o. החת זה אין u בהכרה מורכבת, למשל Burg אי אפשר לכתוב ע"פ המבטא העברי הפולני. וככה אין גם oi בהכרה פשוטה, כי אם כמורכבת: אָת כֵּם, Elementar-Boden אי אפשר לכתוב ע"פ המבטא העברי הפולני. בעוד שבמבטא העברי האשכנזי ישנן שבע אמות קריאה עם הדיפ-טונגים: א, א, e, ei, u, i, au ובכן הוא היותר עשיר. שכת וואלקאווסקי.

בשלומה שר מרכות.

בידוע בא העורך דר. בלוך כוון בדברים עם האציל גניעוואש, מי שהיה ראש לשבת ההשכלה במניסטריום ע"ד השקפתו כענין בחירת "יועצים יהודים שאינם תלויים בדעה אחרים" (כנראה יתאמץ בלוך, המהנדל לצינונים וללאומיים, להמציא בנוי חדש לאוהם הישראלים הרוצים להבחר, אעפ"י שאינם, לא מדוכשך ולא מעוקשך, רק סתם יהודים, שירכיבו ראשם לכל גל). בפי שהיה לשער מראש חוה הארון גניעוואש את דעתו, לבחור דוקא ביהודים העומרים כרשות עצמם ויגנה את דר. ביק הנבנע לכל פריץ ככך-גלות וישכח את הדר. שמראוכר בתור יהודי ישר וחפשי, העומד כפרץ לעמו המדוכא. — אנב הזכיר גניעוואש את הדר. בלוך עצמו, שהתייצב לפני כמה

קראה כרגע את הכתב ותבארהו לאביה היטב. אמנם כן היתה דרבה המיד, להסתיר את ידיעותיה הרבות ואת מדותיה המובנות תחת צעיף ענותה היתרה ואך לעת הצדך פרצו את גבולן ותראנה לעיני השמש.

וירבו הימים והגדלנה בנות פריץ והשדכנים החלו לבקר בביתו. ובזמן קרוב ארשה רחל בתו לאיש ישר, ציוני ומשכיל ושמו דוד פרידמן מעיר ב'. והאיש ירא את ד' מאר, נושא ונותן כאמונה במסחר עצי הכנף אשר לו וידו פתוחה לכל דורש. אחרי ירחים אחדים היו הנשואים ותלקח רחל לו לאשה ותלך אתו לעיר מגוריו, וייסדו בית נאמן בישראל. ויכבדנה בעלה מאד ויאהבנה אהבת אמת וברית האמונים, אשר כרתו, קשרתם והאחדם בחבלי דת ומוסר ויחיו חיי אשר. ויפעלו שניהם לטובת עם, הוא הציוני הנלהב כחכרת אנשים ישרים והיא התאמצה ללמד את בנות עמה, אשר בעיר מגוריה, את לשון הקדש ודברי ימי ישראל וספרותו ולהשריש בלבותיהן אהבה מהורה לאלקיננו, ללשונו ולארצנו. וישמחו שניהם בחלקם, אשר ראוהו בעד משקפים מגדלים של אמונה ומוסר ויתענגו ענג רוחני על פעלתם למען ציון ובניה. ויהי ביתם בית ועד לחבמים ומנוס ונחס לכל מר נפש. ורחל עקרת הבית נתנה צדקה לעניים והתמך בידי כל אמלל, אשר בקש עזרה מידה. והיה ראשת חיל עמרת בעלה ויצלח דוד בכל דרבינו ויעשר

עשר רב במסחרו. בן נעים ונחמה, אשר ילדה רחל לדוד אחרי שנתיים, אשר קראוהו מתתיהו בשם אבי הגבורים; בלל את אשר הבית ותפארתו. אוניו שמעו בכית הוריו רק עברית וההכרות הראשונות, אשר נסח לגמגם כהיותו בן עשרה ירחים, היו הקולות, אשר נשמעו על הר סיני. וישבעו אבות רחל נחת רוח מכתם הבכירה ויחכו ליום, אשר יראו גם את כתם הצעירה צלחה במוה.

זמן רב נדברו במריא אנשים שונים. אבל ככל אשר בא איש להתראות פנים אתה, לא מצא חן בעיניה, באמרה לאבותיה: "לא אחפץ באיש, אשר רשמיו פניו מעידים עליו, כי זשיר היא, וגם לא ידבר פלנות צחה, כי אם אשכנזית". וידאנו אבותיה מאד ולא ידעו לשית עצות כנפשם. ויהי היום ותשב מריא הביתה ופניה פני להבים. ותבא אמה לקראתה ותשתומם על מראה פניה המשנה ועל עיניה המפיקות מנוכה פנימית. ותשאלנה אמה לאמר: "מה לך, מרים, כי הנך נבוכה? אמרי לי, מה קרה לך? זה כמה אראך הולכת לשעות ולא תשימי לב לצרכי הכית. אמנם אינך כרחל אחותך; בהיותה נערה עזרה תמיד על ידי ולא יצאה מפתח ביתי ורק לפעמים התהלכה אתי. אהה בתי! תצעיריני מאד בדרכך! איזה רוח עבר עליך? אל תעלימי ממני דבר!" ומריא לא ענתה אף מלה אחת ותאלם דום ותשב כנדמהה.

ויהי ממחרת ובבית פריץ סהומה נוראה, כי

בתו הבתולה נעלמה כלילה ואיננה. אחרי חקירה ודרישה כחפצי הבית נכר, כי לקחה את כל בגדיה אתה, וכנראה קמה ממשככה בלמ, בעת אשר נרדמו הוריה באישון לילה ואפלה, והנס. כאשר נעתק ביום ההוא במצות ראשי המטות גדוד הצבא, אשר עמד בג' לעיר ס', שערו רבים משכני פריץ וקרוביו, אשר התאספו בכיתו, להצטער אתו ולבקש עצות, כי יש חבור בין שני המקרים. "צניעות" מריא נתנה מקום לחשד כזה ועד מהרה עשתה לה השמועה. כנפים, כי זה כמה יחס מעציב. כין מריא גרבר ובין שר-עשרה יהודי, אשר נשאר בצבא אחרי מלאת שלש שני עבודתו. במרם הורם לצבא, היו לו שני עסקים, שחוק הקלפים ומשהה משקים שונים ובצבא היה לראש קלי הדעת ורודפי הענוגות. וימהר פריץ ויסע מיד לעיר ס' וימצא שם את מריא — ואך לא את בתו. כל התחנות, אשר התחנן אליה ככרועה ובנפילת אפים, היו לריק; כל הדמעות, אשר נזלו מעיניו וכל הדם, אשר נטף מלבו, לעיני בתו, להשיבה אל ביתו ללא הועיל. היא באחת ומי ישיבנה, כי כל השמים לה כנורות ונבלים, מעת דבקה בבחיר לבה; ובשכרותה לא הרגישה מוסר כליות ולבה לא הכה על חמאתה הגדולה. ותשב את אביה אחור דיקם בשאמ נפש ובקרוכ היהה לאיש הפוחז לאשה.

ואכות מריא נרכאו עד הארץ על שברם ובשתם ואמה הלכה קדורנית ומגדל צערה נפלה על ערש

רוחצים בדם נוצרים וכל אשר יוסיפו להתמס כן תרבינה רציחותיהם. יהודי אחד אמר על זה, כי שכור האכר ומתוך שכרותו הוא מדבר. על זאת קצף האכר ויגש אל היהודי, להראות לו, כי איננו שכור ויקרע את בגדו. וליהודי המתפלל נגש ויקרע את מליתו מעליו ויבזהו. מליץ האכר היה עורך הדין האנטישמי ד"ר בארדעל. הוא דבר הוות על היהודים המעויזים להתפלל בעגלה מסה"ב ויאמר, כי חובה על הנהגת מסה"ב, לאסור ליהודים את התפלה במסה"ב. על זה ענהו ראש השופטים, כי אין כל עולה בזה, כי הלא גם הקתולים עושים מעשים דתיים בחוצות ואסור להפריעם והמפריעם ענש יענש. נס הוא — השופט — נוסע במסה"ב ורואה יהודים עומדים בקרן זוית מעוטפים בטלית ותפילין ומתפללים ואין הרבר מרגיזו בלל. הרשות לכל אדם להתפלל בכל מקום שהוא ורק עתוני האנטישמים מבני חברתו של עוה"ר מרגיזים את העם לשוא ומסיתים אותו ביהודים בדברי שקר ואת זאת יש למחות. השופטים חרצו על האכר משפט מאסר לחרש ימים ולשלם נזק וכל הוצאות המשפט. א. ד.

קראקא. ביום ב' שבוע זה באו הנה מויון יועץ-החצר מר שויסיג מטעם האלליאנץ הווינית ואחד מפקידי היק"א מר ראטטער וקראו לישיבה את חברי הועד, שהשזל עד כאן לטובת נודדי רוסיא. שליחי האלליאנץ והיק"א הביעו לחברי הועד את תודתם בעד העבודה הרבה, שעבר הועד הזה במשך שני חדשים, ששלח בזמן הזה יותר מאלפים איש לארגנטינה, אמריקה ועוד. אחר כן הודיע מר שויסיג, כי מהיום והלאה מתפטר הועד ממשמרתו, אחרי אשר כל מעשה העמיגרציה יעשה עתה בברורי ובשטרנאוויטץ. כפי ידיעתנו כבר התפטרו העסקנים היהודים שבוועד הזה מר דר. טהאן ומר עמנואל אייבהארן זה לפני שני שבועות ממשמרתם, בלי ספק מפני שלא רצו למלאות חפץ האלליאנץ, להחזיר את כל הנודדים לרוסיא. ...

רישא. (תעלולי פושעי ישראל) בפורים שמי האקדמיים הציונים פה מסוות על פניהם, ויסובבו בעיר לאסוף כסף לקופה הלאומית. רבים מאנשי עירנו נתנו להם בחפץ-לב ולהמתבוללים, שלא אבו לתת, אמרו את האמת בפניהם, בכל אשר עם לבכם. על-כן חשבו המתבוללים מחשבות, להשיב את חורפיהם דבר, ולקחת נקם מהציונים; חשבו וימצאו: בליל שבת שעבר שמו גם הם מסוות על פניהם, וישכרו להם עגלה, ויסעו בפומבי וציגרות בפניהם בכל חוצות העיר כרי שידמו אנשי עירנו, כי הציונים מחללים את השבת בפרהסיא. אבל התחבלה הזאת לא עמדה להם, בי האקדמיים הציונים, בראותם, כי פושעי ישראל אלה מתכוונים להבאיש ריחם בעיני אנשי העיר, הלכו אחריהם וביצאתם מהעגלה ללכת אל בית מתבולל אחד, קרעו הציונים את המסוות מעל פניהם, ויגלו את תרמיתם וקלונם ברבים ושונאיהם הלכו אבליים: חפויי ראש לביהם. העובדא הלזו היא לנו ראי מלומש, להכיר את המרובוללים ואת העלוליהם, אשר בכל מה חותרים חתירה תחת היהדות, להביא חרפה חלמה על כל עמנו. — (חשד בכשרים). לפני שני חדשים נגנבו מקופת הצבא בעירנו ארבעת אלפים כסף, והכף נפל החשד על שני יהודים מהצבא, בי המה גנבו את הכסף, כי איש-צבא אחד אנטישמי, שעמד אז על המשמר, העיר בברור, כי בו ביום ראה שיהודים האלה יצאו ויבואו מן הלשכה, שבו נמצא הכסף, ותכף הובלו אל בית-האסירים של הצבא. בל הצטרקותם, כי המה חפים מפשע לא הועילה להם, בי ערות השומר הספיקה, למשל את עון הגנבה על שני היהודים האלה. היהודים החשודים ישבו כן בבית-הכלא שבועות אחדים. והיהודים האחרים העובדים עמהם בצבא, לא יכלו להביט במנוחה, שאחיהם יושבים בבית-האסירים על לא עון בכפם, ולא שקמו ולא נחו, ולא חשכו עמל מנפשם, לחקור ולדרוש מי הוא באמת האשם בגנבה, עד אשר מצא אחד מהם, כי סגן אופיציר אחד (פיהרער) נוצרי מבזבו כסף רב, יאכל וישת בבתי-מרוח לרוב. ובדעתו הישב, כי הפקיד הזה איננו בן עשירים מביתו כלל, והכסף, שהוא מקבל בתור פקיד-הגדוד אינו מספיק עוד לפזר כה כסף, זו ברור היה הדבר ליהודי הזה, כי הוא ולא אחד נגב את כסף, וילך אל שר הגדוד ויספר לו את אשר ראו עיניו, כי הפקיד הזה אוכל ושותה בבית-משקאות ומפזר כסף לריק, תכף ומיד נלקח הפקיד הזה אל בית האסורים של הצבא, ושם הודה על עונו, כי הוא נגב כלילה את הכסף. היהודים, שישבו בבית-האסורים על לא עון ככפם, יצאו לחפשי, והיהודי שמצא את הגנב האמתי, קבל מאת שר הגדוד בתור פרס ולאות-זכרון בגלל הצמינותו שעון-זהב.

סנדק החרשה. הסכסוך בקהלתנו מקבל בכל שבוע צורה אחרת ואחריתו מי ישורנה. מפלגת הימין

ע"ז אני שואל את אחינו בני ישראל המצוינים במדות טובה, אם ישר הדבר הזה, ומה הם חושבים באמרם "כהא לחמא עניא וכו' כל דכפין ייתי ויכול כל דצריך ייתי ויפסח וכו'?" — חובה על כל איש ישראלי ובפרט על ראשי הקהלות, לדאוג בעד היהודים העובדים בצבא, שלא יאכלו חמץ וטרפות בפסח וגם שלא יעשו מלאכה בחג הזה זמן חרותנו. בכל עיר ועיר, אשר בה צבא חונה צריכים נשיאי הקהלות לערוך בקשה אל מצביא הצבא, שיהן לכל היהודים ררור בחג הזה, וגם שיהן צו, כי כל מחלקה (קאמפאניע) השדה רשימה מכל היהודים, שאינם נוסעים לחג הפסח לביהם ואלה יאכלו אצל בעלי הבתים הגונים ואין לתת מעות לאנשי צבא היהודים בשם אופן. — יש בין אנשי הצבא היהודים גם אנשים הרוצים לנסוע על חג הפסח לביהם ואין להם כסף להוצאות הדרך — ואכותיהם העניים אינם יכולים לשלוח להם את כסף הוצאות הנסיעה, לאלה על נשיאי הקהלות להמציא את הכסף ויוכלו לאכול את הלחמא עניא אצל אבותיהם. —

אליבם בני ישראל בכלל ואל נשיאי הקהלות בפרט בכל עיר ועיר אעריך את בקשתך, לדאוג בעד הנרכאים והאמללים האלה. J. S.

מכתבים מערי המדינה

קראקא. בישיבה מועצת הקהלה ביום א' שבוע זה נגמרה קביעת ההוצאות וההכנסות לשנה הזאת. ואלה הסמכים שנקבעו:

הוצאות: א) שבר הרבנים והדינים 16.667 כתר. ב) לשכת הקהל ופקידיה 14.243 כתר. ג) בית המטבחים 33.778 כתר. ד) בית החולים 43.146 כתר. ה) בית העלמין 10.600 כתר. ו) חנוך 4750 כתר. ז) צדקה לעניים 26.350 כתר. ח) המינות 8114 כתר. ט) החוקת בתי הקהלה 7443 כתר. י) כלכלת הון הקהלה 532 כתר. י"א) הוצאות שונות 3140 כתר. ס"ה 165.763 כתר.

הכנסות: א) מבית המטבחים 87.051 כתר. ב) מבית החולים 5.310 כתר. ג) מבית העלמין 18.578 כתר. ד) מנרבות לצדקה 4303 כתר. ממש הקהלה 30.000 כתר. מבתי הקהלה 2.494 כתר. ס"ה 147.736 כתר. נמצא מחסור 18.027 כתר.

קראקא. בשבוע שעבר נגמר פה מאחרי דלתים סגורות משפט אכר אחד מבכר סטאניאנסקי על בזיון הדת היהודית, בכתיב האשמה נאמר, כי בנסוע האכר במסלת הברזל סמוך לקראקא היו שם יהודים, שאחד מהם עמד עטוף בטלית ותפילין ומתפלל. האכר העיר, כי אלה היהודים המתעטפים בטלית ומתפללים

לא צננתה רחל גם בכיתה לעשות דבר; ואך זאת חגרה עתה את שארית בחה, למחות חטאת נעוריה. מלה פלנית לא יצאה עוד מפיה ולפעמים בקשה את רחל ללמדה מעט עברית, כי בושח מפני מתותיהו הקטן, אשר לא ישמע כי אם עברית, וכמוכן עשתה אחותה ער מהרה את רצונה. בלמד רחל את ספר "חובת הלבבות" ותקרא אחותה אחריה את התרגום היהודי, ויפתח לפניו עולם חרש. אז זכרה את החנפה האירפאית ואת שפת ההלקות, אשר בהן נהג אתה שר העשרה בחוץ, עם שימו אותה בבית מדרס לרגליו בשפחה כנענית. ותכון את זכרונותיה המרים בביתה אל המראה הנעים בבית אחותה הציונית, פה נשמעו בין דוד ירחד רק דברים ספורים וברורים, פשוטים ותמימים — ועם זה יכול גם עור להביר, כי יאהבו זה את זה אהבת אבות לכניהם ויכבדו זה את זה בכבוד ננים לאבותיהם. בהתבוננה בדברי החכם היהודי, בעל "חובת הלבבות" ובמעשי אחותה גיסה ותחל מרים להבחין בין דרכי הגוים לדרכי ישראל.

סניאטין לאה זליגה.

שנים בתור יהודי נלהב וסנגורם, אף שלא ראה יפה ויסר ללשכת הקלוב הפולני, אעפ"י שלא הפצירו בו בוהריו מקילומיא וסניאטין. — וכל זאת מה בא ללמדנו? שנתאמץ אנחנו היהודים הנאמנים, לבחור דוקא בדר. בלוך בתור ציר סגליציא ואפשר מעיר המטרפולין לבוב, יען שמוצאו סברזאן והוא מתלמידיו של הרה"ג ר"י שמלקיש ז"ל ורודף את האנטישמים עד חרמה! בנתים יש סתירה בין הדר. בלוך ובין האוניון הישראלית בוויין? עפ"י החלטתה אין ליהודי אוסטריא להברל כשום אופן משאר עמי הארץ בענינים פוליטיים והדר. בלוך, שהיה באותה האספה והרכין את ראשו, מתהפך עתה למהתנגדה? שימו שמים! — לדעתי הכונה על חברת האוניון הישראלית לכרות ברית שלום את חברה הדר. בלוך ותשהרל בכל עזו שיבחר כמחוז ליאפולרשטארט בוויין, אך כהנאי שישאר "פרא" כל ימיו ושלא יסור לשום מפלגה ושלא יכנים את ראשו בשום שאלה יהודית זולת האנטישמית, שהוא כומחה לאותו הרבר. — אחינו החרדים הפוסעים על ארבע סעיפים, מהנצלים כדרבם בהתנגרותם לציונים, שנצמיתו לדרוש "בשומה של מלכות" היינו בשלום הפולנים תקיפי המדינה וע"כ עלינו למלא רצונם ולהתנגד לתחית אומתנו וכו'. עתה אחרי שהפולנים מהתנגדים להצעת תקן הבחירות של הקיר"ה ונלחמים במלכות בשאלות העומדות ברזם הארץ, בשלומה של מי נתפלל עתה?? מהראוי אפוא שנשתדל להתפלל בשלום עם היהודים, בשלומנו אני, היינו שנחגור עזו, לדרוש את משפטנו הצודק ולתמוך בידי דורשי שלום אומתנו, בדר. שטראיבר וחבריו הדורשים את זכותנו עפ"י רבני-השלום ושנציג תחת עמוד הקלון את עוברינו ואת בוגדי עמנו בהרר. ביק וסיעתו מנהיגי עדה לבוב ובל קדשי אותה הקהלה המתכחשים ליהדות ובוזו כל קודש. פב"ג.

כשביל היהודים העובדים בצבא.

ידוע, כי רוב היהודים העובדים בצבא ממשפחות עניות הם. ומפני שאין להם יכולת לנסוע לביהם על חג המצות מחסר כסף מברחים הם בזמן חרותנו לאכול חמץ וטרפה ולעשות כל מלאכה כמו בחול. הקוראים אולי יענוני, שהקהלות נוהגות להם מעות די מחיתם או דואנות בעדם, שיאכלו אצל בעלי הבתים, ע"ז אשיב כי אין הדבר אמת: כי קהלות כאלה מעטות הן. אין חכם כבעל נסיון. יש קהלות הנותנות לאיש כזה 5 או 6 בתרים. ואם נחשוב גם את שכרו, שהוא מקבל מאת הצבא לערך חמשה בתרים, נמצא, כי יש לו ס"ה 10 או 11 בתרים. היוכל איש בריא, העובד עבודת הפרך, לחיות במחיר מועט בזה שמונה ימים? הלא מובן מעצמו, כי אוכל הוא את פת בג הצבא.

דווי ופרץ החל להרגיש את חמאתו, בי לא-שם לב לחנך את בתו הצעירה על פי דרך ישראל ויזכר את אשר גער לפניו ברחל בתו הנאמנה, ואת מריא המתהוללת שבה המיד ויתפאר בה, כי הדע פלנית בפלנית מבטן. ותהנחם גם אשתו, על אשר נתנה את בתה לבא בחברת מתבוללים ולא שמה עין פקוחה על כל צעריה, ונפשה השתוחחה מבאב.

ויעברו כחמשה ירחים אחרי חתנת מריא ופתאם נשמע, כי בעל מריא מעל בפקדתו בענין רע וינס למרחקים. ותשאר מריא בורדה וגלמירה ותאנק על שברה הגדול כיום וכמעט יצאה מדעתה, לולא מהרה אחותה רחל לבא לרגלי השמועה הנוראה ותדבר על לבה ותנחמה על צרותיה. ותקח רחל את אחותה האמללה לביהת ותכלכלנה בכבוד. ובכל הימים לא הוציאה על שפתה אף פעם אחת מלת תוכחה לאחותה הצעירה, אשר ישבה שוממה בכיתה, לבלתי הכאיב את לבה השבור, ותהי לה לאם רחמנית. גם דוד הגדיל את חסדו אתה ויהי לה לאה נאמן. ואך ככל אשר היטיבו אתה, כן נשבר לבה ונפשה התמוגגה ממוסר כליות; כי אסונה הגדול וצדקת אחותה ובעלה קרעו יחדו את משמן לבה כליל; ולחרשתה ומפח נפשה על כל עונותיה הראשונים והאחרונים להוריה, לאחותה, לעצמה ולעמה אין קץ. בכבית אבותיהן

ועל הכתה הזאת להלחם בו עד כלותם אותו. מוכן מאדיו, כי הממשלה מטיבה עם הכתה הזאת ושומרתה מחמת מתנגדיה וע"כ תתרחב ותתפשט בין העם וחבריה ירבו מיום ליום. גם כהנים רבים דבקו בה.

עוד אסון גדול. הימים האלה ימי תסופה של אסונות גדולים לבני אדם. במכרה פחם אצל פרמנט במדינת ווירזיניא באמריקה הצפונית פרצה אש כהבל המערה ולערך מאה וחמשים פועלים נספו. בעצם היום הוא קרה אסון כזה גם במכרה הפחם בצנטורי במרינה היא.

רעד האדמה בפורמווא. רעד האדמה על האי פורמווא היפני כים חינא עשה חרבן גדול בארץ ההוא. כשבעת אלפי נפש אדם נהרגו. האדמה נבקעה בכמה מקומות. כקע אהר ארוך אלף ות"ק מטר ורחב ש"ן מטר. בא"י יפן מצוי רעד האדמה. לפני כ"ז שנה היה רעד נורא כזה ביפן עצמה וגם שם נהרגו הרבה אלפי בני אדם והאדמה נפתחה ותבלע ערים שלמות וכפרים. אין יום שלא יהיה ביפן איזה רעד אדמה קטן, ועל כן אין ביפן בתי אבן גדולים, כל בתי המושב נמוכים ובנויים מעץ.

*

שקר ההתבודדות. — לא בעיני גדולי עמנו,

כי אם בעיני הנראף דזי עדושיצקי, ראש הקלוב הפולני במועצת הממלכה. לולא נשמע הרבר מפיו אי אפשר היה להאמין. אדירי קהלותינו, משכילינו וגם קצת מרבניו ירדפו את הציונים מטעם סכנה, באמרם, כי אחרי שהפולנים רואים סכנה לעצמם מהציונות אסור להתגרות בהם. יכולים היינו לדמות, כי למצער, כל אנשי הקלוב הפולני רוצים לבלוע את היהודים, אל קרבם וכלם דורשים במפגיע מאת היהודים לכחש בעמם ולהודות כשקר בלאומות הפולנית. אך לא, ראש הפולנים בגליציה הגיד בפירוש, כי הוא מכזה את המתבוללים ומכבד את הציונים. ראש הסתדרות הציונית באוסטריא ד"ר שליט רבר בימים האלה עם כל האנשים בעלי השפעה ושלטון על אדות זכויות היהודים. גם עם ראש הקלוב הפולני לקח דברים והוא הגיד לו, כי מחבב הוא את התנועה הציונית, כי היא תנועה מוסרית ואידאלית והוא מקשיב בשום לב לכל עניניה, אף שהוא מוצא בה גם מומים בדרך האידיאלי, ובכ"ז הוא מוצא בה את כל המעלות של תנועה מוסרית. זעליו להודות, כי בכל אופן הוא מחבב את הציונות בתור דבר אמת בננוך לתורת השקר של ההתבוללות מימי המאה ה"ט. שאין היהודים עם, כי אם חלקי עמים אחרים. ומה יענה הד"ר ביק על מבת הלחי הזאת; כגדו בו עונבים, לא ישיבו אהבה אל חיקי. דורש הדמים מדרוהוביטש, השורים בדרוהוביטש קמו כאנשים וירדשו בעוז, להסיר מקרבם את הצוורם, המורה בנימניזם בענגאנובסקי, פנו גם אל צירי מועצת הממלכה, לצעוק שם חמס עד מנוי אוכל אדם כזה למורה ולמחנך את הדור הבא, אשר ישחית את תלמידיו בשקרים ובמדות רעות ויענה את תלמידיו היהודים ענויים קשים חנם. אך בין הצירים הפולנים וגם בין הצירים היהודים כסלוב הפולני לא היה איש, אשר יגע הרבר אל לבו, ובכל זאת הועיל עכ"פ אמץ לב אחינו בדרוהוביטש, כי מועצת החנוך מלבוב העבירה את הצוור מדרוהוביטש לד"ר ביץ, תחת לשימו במשמר או בבית המשוגעים. עתה שדה רחב ידים לו, להשחית ברמכין את לבות בני הנעורים ולגדל דור צוררי ישראל. אשר ישחירו פנינו. היורדים בדמכין חרדו גדולה ומר יהודה בראש עורר את ראשי הקהלה, להועד ולטכס עצה בדבר. במושק היתה הישיבה ורה"ק החליטו, לשלוח מכתב בקשה אל מועצת החנוך בלבוב, להסיר את הנחש הזה מן העיר, כי סכנה בו לשלום האזרחים. סופר הקהל כתב את כתב הבקשה וביאהו אל ראש הקהל, לחתום ישמו עליו וכפי שמוריעים אותנו משם לא אבה ראש הקהל לחתום עליו, באמרו, כי נמלך, לחדוד להתגרות בערלים. הננו דורשים מאת ראש הקהל ברמכין ר' מענדל מאלערי. להסיר מעליו את הדבה הרעה הזאת, כי אם אמת הדבר, חרפה גדולה ונבדה ובגידה היא, ואיננו מאמינים, שראש הקהל כעיר קטנה יהיה חבר למשחיתים הירועים. עוכרי עמנו.

מהרת התרדמה בגליציה? מרוזאדוב מודיען

ועל הכתה הזאת להלחם בו עד כלותם אותו. מוכן מאדיו, כי הממשלה מטיבה עם הכתה הזאת ושומרתה מחמת מתנגדיה וע"כ תתרחב ותתפשט בין העם וחבריה ירבו מיום ליום. גם כהנים רבים דבקו בה.

השוחטים לפני רגלי הרבנים, שהיו באספה ויתחנו להם, שירחמו עליהם ויתעסקו גם בעניני השובי"ם. הרבנים הבטיחו, שיעשו לטובתם ובאמת בחרו מיד וער מיוחד לענין הזה, אבל לא מרצונם הטוב, כי- אם מהכרח. כי אגורת השוחטים של קהלות הנאורים פשטה יד לשוחטים הארתורוקסים ותחפוץ לקבלם אל האגודה בזרועות פתוחות, באופן שיהיו גם אלה בשוחים לקבל שכר במלה לעת זקנתם. על-כן מהרו הרבנים למנע מזה ויבטיחו, אבל כבר עברה שנה ולא נעשה דבר, אף שהשובי"ם מצפים בכליון עינים. (רק דין אחד חדשו הרבנים באספה הנ"ל לטובת השובי"ם: שאסור למנות באונגריא שוחט יליר גליציה ובמחילת כבורם שכתו לברר איה יסוד הדין הזה בתורה. המערכת.) אך לא לעולם יונח ה'. מעו יצא מהוק. כמניסטריום הפנימי נכמרו רחמי הפקידים הנכרים על השוחטים, אחרי ראותם, כי לשקירת רבנינו אין קץ ולעולם לא תביא לידי גמר ואין מי שיראג בעד האמללים, וישלח המניסטריום פקודה אל מרכז הקהלות הארתורוקסיות בבודפשט ובה נאמר, לעסוק בשאלת השוחטים במקודם האפשרי ולהוריע את המניסטריום הוצאות הרבר. אוי לך ישראל, פלאים ירתה, נכרים מכרחים להתערב בעניניך ולהעריך לאיזה פעולה ומאחרים עלינו לצפות ישועה!

שמואל מילר.

מכתב מרומניא.

פראמושיקע. לאט לאט יצעד הזמן, ספורים ומנוים המה רגעו, אבל המקרים הנמשכים אחריו ירחקו זה את זה במרוצתם — ופתאום יתיצבו לנגד עינינו בצבעים שונים, אשר לא פללנו לראותם. בימים האחרונים מודיעים העהונים הרומנים מקרה חדש נכבד מאד, אף כי מוזר מצד עצמו, אך הוא עומד ברום עולם הרומני. מלבנו חלה מחלה עזה. סבת המחלה לפי עדות הרופאים היא הזקנה, אשר קפצה עליו וגם מות אחיו הפרינץ רכאהו, אור עיניו כהה ויריו החרוצות, אשר כוננו רב טוב לארצנו, הרפינה עתה מעבורתה, וזה המיכ לו בחלה אנושה מאד ונכון הוא לשום נזר המלוכה על ראש בן אחיו יורש הכסא בחייו. המקרה הזה נותן ענין חדש לבעלי הדיפלומטיה לענות בו וגם אמנה יש אמון, כי ישנהו סדרי הפוליטיקה בארץ ככלל ובנוגע לאחינו בני ישראל בפרט, הימים הממששים ובאים יביאו חדשות נכבדות וימים ידברו את כל הפרטים. בעתו אוריע את אשר יבא. — ביום העשירי לחדש מאי יתקדש בארצנו חג יוכל לפי מלאת ארבעים שנה למן היום אשר התעלה מלכנו על כסא מלכותו. באורים ובקול המון חוגג, בתרועה ובתפלה יוחג החג הזה. צירי ממלכות שונות ינהרו עירה בוקארסט, לחוג החג הנכבד הזה. הממשלה הכינה מטבעות מיוחדות לבודד היום ההוא למזכרת נצח.

מקורב ומרחוק.

מתוך כעם. בוויין בא פועל שונא עבודה בריב עם אשתו ויור עליה ועל אמה וימית, אחות אשתו קסצה בעד החלון מהדימא השניה ואנשים קלטהו בזרועותיהם ולא נזקה. את בנו הקטן השניך בעד החלון ואנשים קלטהו חיים. על המצילים האלה ירה הרוצח וימת שנים מהם ורכים נפצעו. שלש מאות יריות ירה בעת ההיא. בסוף הצית אש כחדרו ויאמר להשרף חיים. מכבים ושומרים עלו על הגג וינקבו חור בספוז הבית. לבנות את השרפה. כאשר ירה הרוצח גם למעלה עליהם ירה בו אחד השוטרים ויפל חלל. נכר היה כי איננו משוגע.

הכתה החדשה בפוגן הרוסית. המירדה ברוסיא, ככל מהפכה גדולה בעולם, הלהיבה שם את כח הרמיון של הנבערים מדעת והם מאמינים, שיתקיימו עתה כל ההבטחות והאיזמים, שיעדו הקדמונים. בפולן הרוסית נוסדה עקב המהומות כתה דתית נוצרית חדשה, המאמינה, כי "שונא המשיח" (אנטיקריסט) יבא עתה וכל היעורים הבתובים בספרים הקדמונים יתקיימו. בראש הכתה עומדת אשה ושמה קלארא קוזלובסקא. מאות אלף אכרים פולנים מכרו שדיהם ויביאו את כסף הפדיון אל האשה הזאת, שכבר צברה הון רב. עקרי אמונתם הם: על האדם להתפלל תמיד, אסור לעבוד, כי אלקים נותן לעושי רצונו את צרכיהם בלי עבודה, אסור להתענג ולהנות מן העוה"ז, כל תנועת המירדה ברוסיא היא פעולת שונא המשיח

המציאה תכסים חרש למלחמתה ובורדי יחקו מעשיה גם בערים אחרות, כל אלה האוחזים בקרנות כסא השלטון ולא ירפו מהן. כאשר נאספו הפרנסים לישיבה, לבחר נשיא וסגנו, הגישו אנשי מפלגת הימין את כתב ההפטרותם וידמו, כי אחרי שרוב הפרנסים יהפטרו הבטל הממשלה שנית את מועצת הקהל ותמנה קומיסר למשיל בקהלה. כרוב רעות החלש לקבל רק את ההפטרות קצת הפרנסים ולא כלם ומחשבתם היפרה, אף שהתנגדו לזה. כאשר דרשה מועצת הקהל את פינקסי הקהל ואת הכתבים ואת הכסף מיד ראש הקהל הקודם ר"י לאנדא לא אבה לתת, באמרו, כי מחאות נשלחו ללבוב על כל מעשי הנהגת הקהל הנכחיה. שר המחוז גזר עליו קנס ועד כה לא נתן. א. מ.

סניאטיין. זה כמה פעמים בחרף הזה שמענו ממאורעות, שקרו לעוברי רכבים סמוך לעירנו, שנפלו בירי שודרים, שארבו להם ויפצעו ויגזלו רכושם. כל עמל הפוליציה לחפש אחריהם עלה בתהו. הורות למקרה מצעים נתפשו עתה בירי היזמרים. בערב יום ב' שכוע זה נסעו שתי נשים יהודיות בעגלה מן התחנה העירה, אך באו העירה התנפלו עליהן ארבעה נוצרים וישאלו אם יש כסף בדיהן ולא חכו למענה ויסחבו את הנשים ואת העגלון מעל העגלה ויכום. עפ"י מקרה בא שומר. כראותם כי רע, הוציאו סכינים להפיל חתימה על השומר. השומר לא חת מפניהם ויור באויר. אחרי ההאבקות קטנה עלתה בידו לתפוש את האחד ושלשה נסו. אך האחד הגיר מי הסה חבריו ויורה על נגבות וגזלות רבות, שאירעו בזמן הזה. פצעי העגלון והנשים אנושים וגם השומר נפצע פצע קל ובגדיו נקרעו. בצ"ט.

מורקא. בקיץ שעבר באו לעירנו שני נודדים מרוסיא, אחד חרש-כרזל והשני מכונאי (מאשיניסט). יהודי עירנו שמחו על האורחים ההם במוצאי שלל רב וכל אחד בקש מה', להמציא לו אחד מהם לחתן לבתו, כמנהג כל אנשי עיר קטנה כאשר יבוא אליהם איש נכרי, אשר לא ידעוהו מתמול כאלשם, יחזקו כלם בכנפו ויעמיסו עליו את בתם, כאלו לא היה בחור בארץ הזאת. כן היתה כעירנו מלחמה בעבור שני הבחורים ההם עד אשר הצליחו שתי נערות בעירנו לרכוש להן את האוצרות ההם. אחת מצאה חן בעיני חרש הכרזל ובאשר נתנה לו סך מאה כתר ארשה לו למי"ט. ולהשנית עלתה להארש להמכונאי בשעה מצלחת. אולם לא ארכו הימים והנה באה מרוסיא הנה אשת חרש הכרזל. גם הביאה אתה את בתו, ילדה כבת שש שנים, שקראה בשמחה: אבי, אבי, למה עזבת אותנו? אבל הוא הקשיח את לבו ממנה ומאמה, באמרו, כי לא לו המה. ורק אחרי עמל רב הצליח ראשי עירנו להטות לכבו, להשיב לארוסתו את כספה ולשוב לקחת את אשהו. עור הראשון היה לשחה בין אנשי עירנו והנה גם אשת השני כאה לבאן ועמה ארבעה ילדים וכלם סכבו את אביהם והוא הסב את לבו מהם עד כי בעמל רב קבלם באחרונה. העגונות ההן מבשרות לנו, כי הרבה נשים כמוהן מובנות לבוא הנה, אשר כעליהן נשאו אחרות בארץ הזאת. שמעון לארבערבוים.

מאפאלסקא. החברה הרוחנית "סומש" לא נורעה עד עתה במקומנו, עתה משתרלים ליסדה גם במקומנו ובסניבותינו. כיום א' ישבו האכרים אזרחי הכפר בבית היין של ר' ישראל היללמאנן. כמוב לבס ביון, פתח אכר אחד את פיו ויאמר: "סומשאקע באראט זשעדיוו ריזאמע" (אנשי חברה "סומש" ישחמו את היהודים). היהודים יושבי הכפר הביאו את הדבר לבית המשפט, אשר בקאלוש וכבר נקראו להעיד על דבריהם. הפרוקורטור בסטאניסלאו ערך כתב אשמה (אנקלאגע) נגד האכרים ויום כ"ג לחדש אפריל יגמר דינם בבית"ר הגילי בסטאניסלאו. את הוצאותיו אוריע. ל גריס גא"ט.

מכתב מאונגריא.

רעשהע (אונגריא). הנועת השוחטים באונגריא נמשכת זה כשמונה שנים, מבלי להגיע לאיזו הועלת, כי הרבנים עמדו נגדה מעת נולדה. מאיזה טעם? חוק הוא ואין לנו רשות להרהר אחריו. זה כמה פעמים הביעו אף אי-רצונם. עתון מיוחד יסדו השובי"ם להיות להם לפה וישאלו עליו הרבנים חרם בחתימה מאה רבנים, כירוע לכל בארצנו. גם נזרו בגורת עירין קדישין על השוחטים, להתרחק מאת המשתדלים בשכילים ומאת העומרים בראש התנועה. המניסטריום כבר נתן הסכמתו להסתדרות השוחטים ויאשר את תקנותיה, אך הרבנים באחת: אסור לשוחטים להסתדר, כמו שאסור לפקידים ברוסיא ליסד להם חברה. בעת האספה הגדולה של צירי הארתורוקסים כשנת תרס"ה התנפלו

בדברים האלה גומר המחבר את ספרו, שבו הוא רוצה להראות, כי הנוצרים לא לקחו חלק כלל בהתפתחות האנטישמיות. בדבריו אלה טעה המחבר והוא שוכח לגמרי, כי האנטישמיות של ימי קדם אינה אותה האנטישמיות של היום ולא צדק באמרו, כי האנטישמיות היא רגש של עובדי אלילים, בלומר רגש של אנשים פראים השונאים את כל האנשים, שאינם שייכים להם, האנשים הזרים להם לפי רוחם וטבעם. אמנם אין להאשים את הנוצרות בתור תורה ואמונה, כי היא מתבססת על יסודי שנאה לאדם והיא המיפה לשנא את היהודים ולרדוף אותם, אפס העובדה ההיסטורית בדינו, כי בזמנים שונים קמו אנשים גדולים, שהיומנהיגי הנוצרות וראשיה ובשם הנוצרות רדפו את היהודים והעלילו עליהם עלילות שונות ובוזיות. האם לא כתב הכהן תומאס הידוע, שהאשים בפעם הראשונה את היהודים בעלילת דם את הדברים האלה בסוף ספרו: „בשם ד', בשם ישוע הנוצרי ובשם הורתו הקדושה הנני משיבעכם, אם באמת נוצרים נאמנים אתם, לבוא ולרדוף אחרי היהודים השונאים את תורתנו הנוצרית ומכזים אותה? האם לא באו בעלי האינקוויזיציה בספרד בשם האמונה הנוצרית לשרוף את היהודים על האוטאדעפאים? הצריך אני להזכיר את ה„אבות הקדושים“ הרבים ברומא, שהטיפו שנאה עזה, בשם אמונתם הקדושה?

ואחרי כל אלה לא עזרה הנוצרות להתפתחות האנטישמיות?

נכבד מאד הוא החמר ההיסטורי, שאסף המחבר בנוגע לתולדות האנטישמיות בין העמים הקדמונים והתפתחותה. הוא אסף וקבץ חמר גדול מדברי חכמי היונים, הכוזרים והרומים, שחיו לפני ספח"נ ובספריהם, שכתבו, אז השתדלו כבר לעורר רגשי שנאה ובוז נגד „העם הקטן היושב בירושלים“. רוב האנשים האלה התאמצו, כמו הכהן המצרי מנתוס (Manethos), שחי בימי פטלמקאום השני פהידלפוס, להראות, כי היהודים המה פחדנים גדולים ומורכי לב, המה אוהבים לרמות את כל האנשים, שאינם בני בריתם וכו' וכו', הכל כמו שאומרים האנטישמים בזמננו.

הרכה כתבו ע"ד האנטישמיות, אך למר שטהלין בספרו „האנטישמיות בימי קדם“ עלה הדבר, לאסוף את כל החמר הגדול בנוגע לענין זה ובאופן מדעי, להפיץ אור על כל התיאוריות השונות, שעליהן מתבססת השנאה ליהודים ולהראות, כי אותה התיאוריה של האנטישמיות, ששלטה כבר לפני ספח"נ, שורת בכל הקפה גם עתה בזמננו אנו בשנים קטנים אחדים. שמעון מילנער.

הערה.

במדרש שבל טוב מרכינז מנחם ב"ר שלמה ז"ל הוצאת מקיצי נרדמים. בצד 75 כתוב וז"ל: ארבע מקומות הן המנונים בא"י ואלו הן: דנה וקרית סנה ותמנת סרח וחברון. הח' וויסטינעצקי ב„המגיד“ תרס"ב גליון 89 כתב: „דנה וקרית סנה, לא אדע מאי גרועותיהו ולדעה קצת מהמבארים קרית סנה הוא קרית ספר ומספר המיד בשבחה ולא בנגותה“ ע"כ. ואני מצאתי זאת בספרי בפ' עקב. שם כתוב לאמר: ביוצא בדבר את אומר ודנה וקרית סנה הוא דביר. ובמקום אחר הוא אומר דביר לפנים קרית ספר וכו' אלא שהיו ר' מלכות מהכחות עליה זו אומרת הקרא על שמי וכו' והלא הדברים ק"ו, ומה אם פסולת ערי ישראל וכו' ק"ו לשבחה של א"י ע"כ. ומ"ש הח' הנזכר, שבקרית ספר מספר הבהוב המיד בשבחה ולא בנגותה. הלא ביהושע מ"ו י"ט קורא הכתוב לקרית ספר „ארץ הנגב“ לגנאי.

אלקנה קארנבליטה.

ערך התענית לשמירת הבריאות. אין כל ספק, שאכילה יותר מדי מזיקה לבריאות. כשתיה יותר מדי. אין נזק האכילה המרובה נראה כל כך בחוש, כנזק השתייה המרובה, וככל זאת ידוע. שקצת המחלות (שגדון-ניכמ) והשתמנות-פעטמזוכט) סבתן הראשונה היא רכוי האכילה. את התקלה ההינענית הזאת אפשר לתקן,

החדשות, עשתה חוזה עם היהודים, כי ילכו לה כסף והיא תתן להם משכנות, את כלי הקדש ואת הפסילים והעצבים. הדבר עשה רושם והאכרים מוכנים להנכס ביהודים.

מומר. לפני ארבע שנים בוויין פה האבוערסט של גודר הארטילערי ה' בעעד, יליד פרוסניץ, ואנכי ראיתיו מתפלל בכיהכש שיפשיל בש"ק, ממשפחתו הוא הפרופיסור ד"ר בעער (מומר), שנשפט בב"ד העונשין על חמא נגד המוסר ונחרץ כושפטו לשבת בסוהר שלשה ירחים. אשתו בת מומר עשיר, חרפה שברה לבה על עלבון בעלה, ובהיותה בשווייץ המיתה את עצמה ע"י יריה.

...

בן טוב. שתי נשים ישבו בעגלת מלח הכרול והאחה התאוננה, כי בנים רעים לה, אשר יקצרו שנותיה ותשאל את רעותה אם גם לה בניים. בן אחר יקר וטוב, ענתה— האין לו חברים רעים? — לא. — האיננו יושב בבתי מרוח? — לא — האיננו מקטר ציגרות הרבה? — לא. — האיננו מאחר לבא הכיתה בערב? — לא. — אם כן, תוכלי להתפאר בכך יקר כזה; כמה שני חיי? — שתי שנים.

משרה הספרות והמדעים.

שיחות ספרותיות.

I.

בימים האחרונים הופיע בשפה האשכנזית ספר קטן ושמו „האנטישמיות בימי קדם“ (Der Antisemitismus des Altertums in seiner Entstehung und Entwicklung von Fr. Stähelin, Basel 1905) מחבר הספר הזה מר שטהלין הוא יליד שניץ ועובד זה כבר במקצוע זה וכבר בשנת 1901 הוציא המחבר הרצאה גדולה על דבר האנטישמיות והתפתחותה, בספרו האחרון, שיצא זה עתה לאור, השתדל המחבר לאסוף את כל החמר בנוגע לשאלת האנטישמיות בימים קדמונים ונתן לפני הקוראים עבודה שלמה ע"ד שנאה עולם לעם עולם. הספר הזה היא באמת ספר מדעי במלוא מובן המלה הזאת ומשורותי מבצבצת מחאת המחבר נגד השנאה הגדולה לעם העברי, „מגמתי היחידה — כותב המחבר בסוף ספרו, צד נ"ג — בעבודתי זו היתה להראות לכל העולם, כי שקר ומטעות גדול הוא בשעה שמאשימים את הנוצרות, כי היא הביאה והיא נוצרה אה האנטישמיות. ההיסטוריה מראה לנו באתות ומופתים, כי הנוצרות לא לקחה בראשונה שום חלק בהתפתחות האנטישמיות והתפשטותה בין שדרות העם. להיפך, מתוך ההיסטוריה נודע לנו, כי להגלי האנטישמיות סבלו גם הנוצרים בעת הראשונה צרות רבות וכל העלילות, שהעלילו והאשימו בהן את היהודים, העלילו גם על הנוצרים בימי קדם. נקה למשל את העלילה, שהאשימו בה את היהודים, כי המה מקדישים ומעריצים את החמור, האשימו אה"כ גם את הנוצרים¹). גם עלילת הדם הביאה צרות ורדיפות רבות לנוצרים כמשך שנים רבות וגם ההיסטוריה מראה לנו, כי להיפך היהודים השתדלו כשנים הקדמוניות להאשים את הנוצרים בכל מיני האשמות ולעורר בלב העמים האחרים שנאה עזה לנוצרות²). ובכך שגיאה גדולה היא מצד אנשים רבים המאשימים את הנוצרות, כי היא הולידה „את האנטישמיות, היא זקנה בימים מהנוצרות והיא שלמה כעולם שנות מאות רבות בטרם ניצרה הנוצרות והיא היתה פרי עובדי אלילים ואין הנוצרות אשמה בזה, כי גם עתה בזמננו מתעורר רגש האנטישמיות בלבות הנוצרים“.

¹ עיין בס' של רעש: „Caput asinum, theolog. Studien“ 1882 גם הארכיאולוג וואונש מצא ברומא קריקאטורות מימי קדם, ששם תארו את הנוצרי החלוי על העץ וראשו ראש חמור.

² עיין צעלער במאמרו בעתון „צייטשריפט פיר וויססענשאפטליכע מהעאלאגיע גליון לד שנת 1891.

מר אבן, כי כקאנטשונא הסמוכה ליארוסלאו נפלה תרדמה עזה על אשה יהודית. זיענעל שמה, ותישן ארבעה ימים רצופים מעל"ע. עמל רב עמלו להקיצה ולא הועיל, תחבו מחטים בכשרה ולא הרנישה. כבר אמרו גואש לחייה עד שרופאים מיארוסלאו העירוה משנתה. מצב בריאתה הורע. גם כאנשים משם ננעה הרעה ויישנו שנת עולם. עד כה לא נשמע דבר מן המחלה הזאת באירופה רק באפריקה. משטה אני. כאשר נתפשו רבים כחשד השתתפסם בזיוף שמטות כסף נתפש גם עשיר יהודי, וואורס שמו, שהלך לפני שנים לנדרנה וישב ברכוש גדול. בסוף נודע, כי נקי הוא. בכעמו על המלשין הביע לפני פקיד הפוליציא. כי נכון הוא לתת אף ב' אלף כתר לאיש אשר יגיד לו מי הלשין. הפקיד יגע וימצא ויגד לוואורס, שהגיש את המלשין לדין. עתה תובע הפקיד את שכרו ב' אלף כתר. המשפט הובא לפני ביה"ד. וואורס טוען: משטה הייתי כך. שוד בכבוב. אל חנותו של יעקב קונץ בלכוב בא פועל צעיר לקנות ציגרות. כאשר פנה היהודי לקחת את הציגרות הכהו הקונה כקרום על ראשו עד שנפל מתעלף. הקונה הוציא מאה כתר מן התיבה וימלט. והיהודי הקיץ אחרי חצי שעה ויקרא לעזרה. חברת ההצלה לקחתה אל ביה"ח. פצעיו אנושים.

השודדים ברוסיא. פרי התרת השוד והחמס ביהודים ברוסיא הוא, כמו שאפשר היה לשער מראש, כי בעיני העם הותרו הרצה והשוד והגזל לגמרי. העלתה הממשלה את השד ועתה לא תוכל עוד להורידו שחת. חברות שודדים גוסדו מרה ככל עיר ועיר, העושות מעשיהן בגלוי כדבר שנחגו בו היתר. מטרנופול מודיענו מר יש"ג, כי סוכן הפירמא שפינגלגלאז ואיינלענער שם נסע להגל מסחרו לטשקאסי פלך קיוב ברוסיא. בלכתו שם בחוץ עם סרסרו ננשו אליהם שלשה אכרים ויפלום ארצה. ויגזלו מכיס הסרסר חמשה רובל ומכיס הסוכן נ"ה רובל. ובתוך האסון היתה הצלחה לסוכן, כי בכיסו היו עוד אלפים רובל הון הפירמא. ידעו הנוסעים לרוסיא ויזדרו.

משפט שודדי יהודי בוויין. בוויין נגמר דין שני שודדים נוצרים, שכפתו את היהודית אלגא שכטר ביום א' דצמבר כחנותה ויכוה על ראשה וכאשר דמו כי מתה גזלו את הונה. על האחר נחרץ משפט מאסר קשה לשש שנים ועל השני לחמש שנים.

נגד בניית יהודי רוסיא. כישיבת מועצת הממלכה מיום ג' שבוע זה הכניסו הפרופסור שמורס וחבריו הנוצרים-הסוציאליים אינטרפלציא על אדות בניית גולים יהודים לוויין. הבנייה הזאת היא סכנה גדולה, לפי דבריו, לנוצרים אורחי וויין וישאלו את הממשלה, אם תתקן את הקלקול ומה היא רוצה לעשות, להגן בעד הנוצרים התושבים מפני היהודים הזרים.

הישוב החדש בא"י. פתיחת א"י לגולי רוסיא כפתע פתאום עוררה מכובח בין הגולים. עשרים שנה היתה הארץ סגורה ועתה, כאשר התגברה הנדידה ברוסיא, נפתחה הארץ, וינהרו שמה גולים בעלי כסף וכלי כסף בהמון רב בלי מטרה וכלי חשבון ואין ספק שיבאו אלה לידי יאוש בראותם שאין שם מקור פרנסה והישועה הגדולה תהפך לנו לרועץ. עת עתה ליסד מושבות חדשות ולקנות אדמה, אך מפני הכהלה אין נעשה הרבה. רבים מהגולים שמו פניהם למצרים. בין הגויים נמצאים גרים רוסים מן הרוסים המתיהדים בקוקו. מראיהם כמראה האכרים הרוסים. — במושבה פתח תקוה הסמוכה ליפו פרע ריב חזק בי האכרים היהודים ובין פועליהם. הפועלים הם מצעירי רוסיא החפשים, שאינם יודעים גבול בפריקת עול מעל צוארם. כפתח תקוה הראו דרכם זה כחללם את הדת להבעים. הדבר חרה לאנשי המושבה ויגזרו חרם עליהם ויפבלו על עצמם לבלי תת עבודה לפועלים באלה ולכלי השכיר להם דירה. הם סובלים רעב ולא יחפצו לותר מעט מאידיאלם.

בעלת ברית רוסיא. לא לריק היתה ברית צרפת ורוסיא. אם לא למדה רוסיא מצרפת מאומה, הנה למדה צרפת מרוסיא. „במלחמת הקריקולים בצרפת נגד הממשלה אחזו באמונות „המאה השחורה“, הידוע ברוסיא. מיליוני כרוזים התפשטו בעם, להלחם בממשלה ולכלי תת אותה לרשום את כלי הקדש ואת התמונות הקדושות, אשר בכמות. כי הממשלה, בהצטרחה לכסף לצרך הכחירות

ברגשי אהבה וידידות מכיעים ברכת מו"מ מקרב ולב עמיק לשארם מר ליב סוביל ולרעיתו הנכבדה 'ת' ליום הכיאים את בתם הנכבדה 'ת' בכרית החתון עם בן הנכירה מרת סאסי לייטער מולאמשוב אלטער ראמצער וזוגתו — נארבורנא.

ברגשי ידידות אביע ברכת מו"מ לידידי ורעי מר מרדכי ראוען מיאגאלניצא לנשיאיו עם מרת שרה בלאך מווישניאוויטשיק.

דוד ראפאפארט מסאקאלאווקא

מקרב ולב עמוק הנני מכרך ברכת מו"מ את ידידי הרב החו"ב המושלם בתורה ובמדעים מו"מ מרדכי רויווען נ"י ליום כואו בכרית הנשואין עב"ג מרת שרה בלאך מווישניאוויטשיק נכרת הרה"ג האב"ד דשם. ועל הכרכה יעמד גם אביו הרב החסיד בנש"ק מו"מ זיידא רויווען וגיסו הרה"ג המהולל מו"מ מנחם מענדל שפירא מו"מ דק"ק האראדענקא ואחיו הרה"ג המפורסם מו"מ אברהם אריה ליב רויווען נ"י האב"ד ק"ק מוינעשט בראמעניען.

מאיר שמואל שור, יאגילניצא.

אתכבד להודיע ברבים, כי מפני סבות פרטיות אני יוצא מיום ו' ניסן הבא ואילך מבית מערכת העתון הורגוני „סאנבלאט" ומן היום ההוא והלאה לא יהיה לי עוד כל מגע ומשא עם מערכת העתון הזה.

גרשם באדר.

מהעע

פאן קראניגן 3 כ"ז 10 פער ק"ג ביי

L. APPERMANN, BRODY

פיר ציפריעדענהייט גאראנטירט.

PATENT-ANWALT
Dr. FRITZ FUCHS
diplomierter Chemiker
(beeidet)
Technisches Bureau
INGENIEUR A. HAMBURGER
Wien, VII. Siebensterngasse

אה ברכתי אריקה כהורה וכחוקה אל רעי כאח לי כמר פנחס רייך מראזוואדוב, בהארשו עם מרת רויווען סאדנער — אושפיץ

יוסף בערגשטיין מרזאחוב

ברגשי אהבה וכבוד הנושפים מעמקי לבי אברך בכרכת מו"מ את ידידי מר צבי אלימלך פייערליכט מרימאנאוו לחתינתו עם מרת ראזא ענגעלבערג מוויזניטשן.

אברהם טהאלער — מיאסלא.

הננו מכרכים בכרכת מול טוב את רעני מר אפרים אליעזר יאלעס מפה להארשו עם בת דודו הרב מו"מ יהודא צבי בן הרה"צ מסאמבור שליט"א. רעיו שלמה זייף, חיים זייף — סמרי

ברוב רגשי אהבה וחיבה אני מכרך בכרכת מו"מ את הגביר הנכבד מו"מ זלמן סלפטער מוזאכנא ליום חתונת בתו מרת פיגא עב"ג מו"מ דוב בעריש מוויעליצאק: יוזפא ליפאליאנסקי, בראדי.

מעמקים אני מכרך את ידידי היקר מר אביש שפירא בכרכת סימן ומזל טוב לכלילתו. דוד זיידמאן.

בלב רגש הנני מכרך את א"ג מר פנחס רייך מראזוואדוב ליום כואו בקשר החיתון עם ב"ג מרת שושנה סאדנער מאשוויעצים. בכרכת מו"מ. שמעון מאנדעלבוים, יאווארזנא.

מעומק לבי תעלה ברכתי מו"מ לראש ידידי מר פנחס רייך לארוסיו עם העלמה מרת רויווען סאדנער מאשוויעצים.

אברהם אבא אייזש-שום.

באחיה וריעות הננו מנישים ברכת מול טוב הנובעת מלבנו פנימה למר אהרן הירשמאן מרישא להארשו עם אחותנו מרת בילה. ישראל וחיים לערנר.

הנני מכרך בכרכת מו"מ את רעי אהובי מר חיים זייף מסטריא לארוסיו. נפתלי ראטה.

ברגשי אהבה וידידות תבענה שפתי ברכת מו"מ לב"ד מר פנחס רייך מראזוואדוב להארשו את בת הגביר ר' יצחק סאדנער מאשוויעצים. אנשעל מאנענבוים.

הנני מכרך את ש"ב מר חיים זייף מפה לארוסיו עם מרת יוכבד תאומים בת ר' יוסף תאומים מקאמאנא שלמה זייף — סמריא.

מעמק לבי אברך ברכת מו"מ את רעי היקר מר משה ברוך פיזעס לחתונתו עם מרת דייוזיל היילפערן מכראדי נחמן פראנע קאוואו.

הנני מכרך בכרכת מו"מ את מר פנחס רייך מראזוואדוב לארוסיו עם מרת רוזא בת מו"מ יצחק סאדנער מאשוויעצים.

בנציון גראסבארד — פארגורוע.

הנני מכרכים בכרכת מו"מ את מר יהודה רייכמאן מקראקא לחתינתו עם מרת דחל בת מו"מ נטע רייזלער מדאלינא.

יצחק שמיידלער, ברוך לאנדא — קראקא.

אם יוסרו מעל שלחנות העשירים נל מאכלי תאוה ופרפראות. אם יש לצום, המצוה כדת הקתולית ובדת היהודית, ערך שמירת הבריאות, צורך עיון. הרת הקתולית אינה אוסרת את האכילה לגמרה בימי הצום, היא אוסרת בימים ההם רק דבר היוצא מן החי, לא כדת היהודית האוסרת את האכילה ואת השתייה לגמרי. יש להחליט בלי ספק, כי איש הממלא בכל השנה כרשי מעדנים ומשמנים לא יועילו לו ימי הצום האחרים, גם אם ישמרם בדיוק. להנזר מכל דבר מן החי, לתקן את אשר סלקל. אכילת הצמחים תעמים על הקיבה ועל המעיים עבודה קשה מאכילת הכשר. ערך גדול יותר יש לתענית של היהודים, כי היא תתן לסיבה לשבות כליל, תטהר את הדם ותוציא ממנו פסלת הרבה, פרי חלוף החמר. אולי לא התפשטו כל כך מחלות השנדון, ההשתמנות והנפת בקרב עשירי היהודים אלו שטרם את ימי הצום הכתובים בדתם, המצוינה בחקים רבים לשמירת הבריאות. (צייטי)

הבקטריות. בצנטימטר מעוקב של אויר בפאריז נמצא רא פחות מן 3975 בקטריות (בעלי חיים זעירים, שאינם נראים לעין, ויש בהם רבים המביאים חליים רעים) וכן הוא בכל עיר גדולה. בשדה ובעיר הבקטריות מעמים. על ההרים הגבוהים ועל פני הים האויר נקי.

אורי חיים זייף	מאורשים	יוכבד תאומים
סטריא	בחרש אדר תרס"ו	קאמאנא.

הננו מכרכים בכרכת מו"מ את חברנו הנכבד מר מנשה של אנג ליום חתונתו. הנכבאים דניהמ"ד, כית ישראל."

הנני מכרך את ש"ב מר חיים ווערטהיימער מגארליץ, ליום כואו בכרית הנשואין עם מרת חיה בת מו"מ קלסן הערמאלער מפארגאריז בכרכת מו"מ. בנימין קארן — יאסלא

בלב מלא רגש אניש ברכתי ברכת מו"מ לדודי אהובי מר יעקב יוסף פאלקענפליג מפאלאווע ליום הכיאו את בתו העדינה מרת רבקה תי' בכרית הארוסין עם מר חיים צבי ווייד מהאראדענקא לכבודם נרכתי כתר אחד לקופת הישובה הקדושה „הורת חיים" בכראדשין. אפרים קאהן — פאלאווע

בלב מלא רגשי אהבה אברך במו"מ את ידידי חו"ב חו"מ מו"מ יהושע גראף נ"ו שו"ב מפה, שנתעלה לשרת בכהונתו בעיר אשפיץ. — ישבע רצון מעדתו שם והם ממנו כאשר שבעה נפשנו בו עת היותו אתנו פה. צבי אבן בראזוואדוב.

בישובת ועד החבורה, „תלמוד תורה" דפ"ק סאמבור יצ"ו מיום א' כ"ב אדר הוחלט עפ"י הצעת ליסד פה בית ספר כללי לרוח החרדים והאדוקים (נאך שטרענג ארשהא-ראקסער ריבזונג). אשר בו ילמדו בניו בסדר נכון וישר קרוא מקרא, תורה עם פירש"י, נ"ך, הידיעות הראשיות מתלמוד בבלי ומפרשיו וגם שפת עבר ודקדוקה. ולתכלית זאת הוחלט ג"כ לפרסם קאנקורו על משרת

מורה ואומן פדגוג

אשר יעמוד בראש בית הספר הזה בתור מנהל ומשגיח וגם ישיף בעצמו לקח להתלמידים כפי אשר יהי הצורך לזה. החפץ להשיג המשרה הזאת עליו להביא ראיה:

(א) תעודה מרב גדול ומפורסם לירא ה' ממדינתנו, כי תהלוכותיו בחיים הגה בדרך היראים ורוח אחינו החררים נוחה מפנו.

(ב) תעודות ממורים עברים העומדים כבר בראש בתי ספר כאלה והנודעים לשם במקצוע הפדגוגיה והחינוך, כי מלבד ידיעתו בתורה ובתלמוד יודע הוא ג"כ שפת עבר על כור"י ולו הכשרון הפדגוגי לנהל בית ספר כזה ולהשיף לקח לתלמידים במדה הנאותה.

המשכרת תהי' מן 1600 עד 2000 בתרים לשנה. הוצאות הנסיעה תושבנה רק להנבחר. התעודות יש לשלוח בהתקנות נאמנות (אשר לא יוחזרו לבעליהן) לא יאוחר מיום י"ב ניסן הבע"ל ועד בכלל ע"ש נשיא החבורה הח"מ ויש להוסיף על הכתובת, בעד החבורה תלמוד תורה.

הקבלה תהי' לע"ע אך על ששה חדשים.

סאמבור בי ב"ג אדר תרס"ו.

כשם ועד החבורה תלמוד תורה דפ"ק סאמבור **אהרן לעווין** אב"ק סאמבור והגליל יצ"ו, נשיא החברה

אבאנרט דאס בלאט „דער יודישער פריינד"!

נישט אומזיסט וועט דאס בלאט הייסען „דער יודישער פריינד". אין דעם בלאט וועט יעדער דעכטער יוד נעפינען זיין ערנסטען פריינד. אין דעם בלאט וועט קיין איינציגער לעזער נישט געערגערט ווערען עפ"י פארטיי לשון וכדומה, זאנדערן יעדער וועט אין איהם זעהן, אז מען מוז נישט דוקא פיהרען מחלוקת מיט פארטייען און אז מען קאנן אים געגענטייל נור מיט גוטע ווערטער יעדען איינעם צופריעדען שטעלען. פרייווט רבותים וועט איהר זעהן! אויסער דעם וואס אין דעם בלאט וועט דער יודישער צוועק פלייסיג געפאלעגט ווערען וועלען אין איהם געדריקט ווערען זעהר אינטערעסאנטע ארטיקעל פון פיעלע בעדיהמטע שרייבערס ווי אויך אלע נייאיקייטען גלייך וויע אין אלע בעדיהמטע צייטונגען. דאס בלאט וועט ערשיינען יעדען פרייטאג. די ערשטע נומר וועט איהר ערשיינען עש"ק פ' צו הבע"ל. אבאנאמענטס פדיוו 8 קראנען יעהרליך אין לויט דעם חשבון 1/4 יעהריג.

ארויסגעבער **דניאל שטערנפעלד** מיסד ומנהל הישיבה הקדושה תורת חיים אדרעסעט:

Daniel Sternfeld Bohorodczany (Galizien).

אגודת "פרי עץ הדר" במושבות יהודה באה"ק

(שבה התאחדו כל בעלי הגנים העבריים של האתרונים הכשרים).

הגנו פונים בזה אל אחינו ב"י בכל מקומות מושבותיהם, להזכירם ולעוררם, שישמו את לבם לדעת, כי אתרונים כשרים בלי שום שמץ חשש הרכבה (זה כבר ידוע לכל, שאתרוג מורכב אין שמו אתרוג ואסור לברך עליו בחג) ימצאון רק אצל אגודתנו! כי אתרוגי גננו עומדים תמיד — מנטיעתם עד לקיטתם ועד המכרם בשוק — תחת השגחת הרבנים הגאונים בידה"צ שבירושלם וביפו, כפי התעודות, שהגנו נותנים בזה לעיני הקוראים:

א) בשם ה' שלום רב להרב המ' וכו' ר' יצחק רבינוביטש ושרשת חבריו שליט"א.

על שארה מעבת"ר בדבר האתרונים נוכל להשיב רק, כי גני אתרוגי מושבות אחב"י בארה"ק ידועים לנו מעדות המנוח הגאון הצדיק ר' נפתלי הערץ הלוי זצ"ל, שהי' האב"ד ביפו והמושבות, שעד כה לא הי' בהם חשש הרכבה ובאם תהי' עליהם גם להבא השגחת הגאון הצדיק הר"ר אברהם יצחק הכהן קוק, יבדל לחיים, שהוא כעת האב"ד ביפו ובהמושבות ת"י, והפדשה הר"מ יהא אם תהי' היר"א כו' ר' יודל מאניש נ"י כמקדם או ת"י איש נאמן אחר, שיעמיד ע"ז הגאון הצדיק הרא"י הכהן שליט"א הנז' אין כמוהם לדין קדימה מצד כשרותם, מצד "שלבם", מצד שמירת דיני ערלה ותו"מ, מצד חזק ישוב ארה"ק ומצד החזקת ידי אחינו המשקים בועה אפם את ארצנו הק'. — הבעה"ח בד"צ דקהלות אשכנזים י"ט סיון תרס"ה בתוככי עה"ק ירושלם ת"י.

נאם חיים יעקב שפירא

(ומקום החותם)

נאם שאול ארזאן בהר"א ז"ל

נאם ארי' ריב בהר"א ז"ל

ב) הגני בזה להודיע לאחב"י, יראי ד' וחושבי שמו, המהדרים במצות, ודבקים באהבה ארצנו הקדושה, ת"י, כי האתרונים של הגנות, אשר לאחינו האכרים בראשון לציון, הלא המה הר"ר נפתלי הלל, ור' יצחק זאב מאפאר איוסקי ר' בנימין פיין, ר' אהרן מרדכי פרימאן, ור' יהודא אידל צלאליכין, הנם עומדים תחת השגחתו, והם בדוקים יפה מחשש הרכבה, ומנוקים מתערובות ערלה, ומשגיח ת"ח ויר"א מירושלים עה"ק ת"י עומד להשגיח על הפרשת תרומ"ע כדון תורה, ותחת ידו יהיו מסורים בע"ה כתבי ההבשר שלי אלו, חתומים בחותמי ע"כ כל הזוכה לקיים מצות פרי עץ הדר מהגנות הללו, הוא בטוח בע"ה שהוא מקיים מצוה כמאמרה, מפרי אה"ק בתכלית הכשרות. בעה"ח יום א' ד' תמוז, ברחובות אשר ביהודה ת"י.

אברהם יצחק הכהן קוק.

עבר לעם קדוש על אדמת הקודש בעיה"ק יפו והמושבות תיכב"א.

ולמען לא יהיה מקום למעות הגנו מכרזים ומודיעים לאחינו גלוי ומפרש, כי כל האתרונים הנמכרים ע"י סוחרי אתרוגי ארץ ישראל הנם כלם מורכבים, והמקום האחר והמוחד, שבו משיגים אתרוג כשר מפרדסי אחינו שבארץ ישראל הוא אך ורק אצל אגודתנו, בפי התעודות המעידות עליהם. ותעודות כאלה אין בידי שום סוחרי אתרוגים אחרים.

ומלבד צד "הכשרות" של אתרוגי אגודתנו שבו, הנם היחידים והמיוחדים מכל שאר אתרוגי ארצנו ואתרוגי חו"ל, כי הנם גם יפים ומהודרים למדי ונמכרים באותו המחיר של האתרונים המורככים.

בעת ממכר האתרונים נודיע בעתונים אה שמות האגודות והחברות והסוחרים, שיקנו מאתנו אתרוגים, למען ירעו אחינו להזהר מהסוחרים הרמאים ובטוחים אנו כאחינו שומרי מצוה וחובבי פרי הארץ וישובה, כי ושימו לב למודעתנו, למען לא יכשלו באתרוגים מורככים ולמען הביא ישע וברכה לאחיהם עובדי אדמת הקודש ולהרחבת ישוב ארצנו משאת נפש כל איש ישראל.

אגודתנו פתחה מועה בית משרה (ביורא) ביפו, להשיב דבר לכל השואל בענין האתרונים.

ברגשות כבוד ויקר וברכת ציון

חברי האגודה.

האדרסה:

Gesellschaft „Pri Ez Hador“ Jaffa, Palästina.

לשטרמות: Feyn. Jaffa.

גימנזיום עברי.

בית הספר אשר לנו פה הקים לו מטרה נכבדה, לחבר חנוך גמור בכל מיני הלמוד של הגימנזיום עם ידיעה עמוקה כתורה נ"ד, דקדוק, גמרא ומפרשים. התלמידים יחונכו ע"פ האמונה המסורה לנו. תלמידים מגליצא ומרוסא, שאינם בקיאים כשפת אשכנז. מוכרחים להכנס פה למחלקת ההכנה לחדשים אחרים, להכין לגימנזיום שלנו. מחיר הכמוד, המעון והמזונות לתלמיד אחד מן חמשים כתר ולמעלה לחדש. יתר הפרטים מודיע תמיד

Dr. M. Jung, Rabbiner
Ung. Brod. (Mähren).

Nicht lesen

allein, sondern probieren muss man die altbewährte medizinische **Steckpferd Lilienmilchseife** von **BERGMANN & Co.** Dresden und Tetschen a/E. vormals Bergmann's Lilienmilchseife (Marke 2 Bergmänner) um einen von Sommersprossen freien und weissen Teint, sowie eine zarte Gesichtsfarbe zu erlangen Vorrätig à Stück 80 Heller in den meisten Apotheken, Droguerien Parfumerien und Friseur-geschäften.

ERSTES SPECIAL-HAUS
von Echten **Grammophone-Phonographe**
Engros & Endetail
JOSEF WECHSLER
KRAKAU und WARSCHAU
in Krakau, Grodgate 71/II

עמפליעלט עכטע קאנצערט גראמאפאן ייכט נ"ד מיט מארקע, שרייב ענדער ענגעל"י.
רעויעגע אויסוואהל פאן יודישען אונד העבראישען פלאטטען. — עכטער קאנצערט-גראמאפאן מיט מארקע, שרייב ענדער ענגעל"י זאמט 11 פלאטט-מען, נור 8 פלאטין, ניעמאנר זאל דיעזע בעסטע געלעגענהייט פערזיימען.
פרייזקוראנטע עט הויפטערצייכניססע אייה פערלאג-גען גראמאפאן אונד פראנקא.

אל השוחטים ואל הסוחרים

השוחטים הרוצים למכור את סחורתם: נוצות של עופות מכל המינים, שחורים לבנים, צ"ש, צ"ל, ק"ה, וכו' יפנו אלי והגני מוכן לקנות אצלם בכל עת במקח טוב, או לקבל על קומיסיאן. כן יוכלו כל הסוחרים להשיג ע"י כל מיני סחורות הבאים מארץ רוסיא: גרויפקע, הירוש, קלייטשע, ראם-האר וכו'.

בתובת:

Josef Lupolianski
Brody (Galizien).

עכט רוססישעם מאשינענעהל

וואועלין (טאוואטשעטש) צילינדערעהל צו ביליגען פרייען בייא

K. Hausmann, Lemberg
Sonnengasse Nr. 15.

פרייזקוראנט אויה פערלאנגען גראמאפאן אונד פראנקא.

הפירמא נוסדה בשנת תרל"א

פחמי אבן וכאמס

מספיק לכל התחנות בא-בא הפירמא הידועה קארל קעניג וכו'. לבעלי משרפות לבנים וסיד, שיקנו כל צרכם, הנחה הגונה.

Józef Perlberger Lwów

Wyd.: Naftali Hof. S. M. Lazer.
Odpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer
Drukarnia S. L. Deutschera w Podgórzu

יין ברמל בזור

כשר לפסח.

יין מאנטעפארע נקבוק	K. 2.40
" פתח הקוה	" 2.40
" יסוד המעלה	" 3.40
" ראש פנה	" 3.80
" לבנון	" 3.80

למען אחי ורעי אדברה נא! חמשה מינים אלה עידם אצלי משנה שעברה וקניתיים כשרם עלה המחיר בלויית הכשרים גאוני וצדיקי עולם. עיניכם הראוה, כי אנבי נותן לפניכם היום ברכה, יין ישן ובמקח זול.

ובכן משכו וקחו ברכה זו אל בתיכם, והתענג כדשן נפשכם, באכלכם מפרי הארץ, נועם מעמיו, ושבח ריחיו, ותתענגו על רכ טוב, ותברכו את ה' בפרי קודש הלולים. מוכירכם מוכן לשרתכם כאהבה.

ישראל באנעט

מסחר יין ממדינת הגר, בפאדנורוע ברחוב הרבובי נומר 4.

פיר ברוכליידענדע

ראדיקאלע הילפע אהנע אפערצאצאן. פערלאנגען זיא גראמאפאן אונד פראנקא דיא נייא ערשינענע בראשיערע פאן מ. פרייליך, ספעציאליסט פיר ברוכ-ליידענדע אונד ערפינדער דער ק. ק. פאמ. כאנדאווען, אין לעמבערג, גראדעצקא-נאססע 35.

אהנע האנמורעני.

מאנע היעמיט בעקאנט, דאס איך מיר איינע

נייע כשרה זעלכוואארעזפאבריה

איינגעריכטעט האבע, מיטטעלסט דאמפפבעטריעב, מיט דער נייעסט מאדערנסטען מאשינען, ערצייגע וואונדער-שעהנע פרימא סאלאמי, וועראנעזער, ברוסט, שינקען עט קרענוויירססעל אז"ו, פערזעהן מיט הכשר של הביד"צ רפה ומכמה גאוני זמנו, מיט שמוינגענד בילליגען פרייזען. אויף וואונש ווערען בייא דער ערסטען בעשטעלונג אויך הכשר בייגעפאקט.

Hirsch Steiner, ul. Jagiellońska 7, Przemyśl.